

Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ανώνυμη Εταιρία από τη Σύσταση έως τη Διάσπαση»

Επιμέλεια: Αριστέϊδης Κων. Χανούσης

Επιβλέπων καθηγητής: Ιωάννης Χρονάκης

Ηράκλειο, Μάρτιος 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Γενικά Στοιχεία περί Εταιριών	4
1.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί.....	4
1.2 Επιχείρηση και Εκμετάλλευση	4
1.3 Διάκριση εταιρικών επιχειρήσεων.....	5
1.4 Κεφάλαιο Εταιρικών Επιχειρήσεων	6
1.5 Το Φαινόμενο της Συγκεντρώσεως Κεφαλαίου στις Επιχειρήσεις.....	6
1.6 Τα χαρακτηριστικά της Ανώνυμης Εταιρίας	7
1.7 Ανώνυμες Εταιρίες και Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο	9
1.8 Το Κεφάλαιο στη Λογιστική	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Ίδρυση & Λογιστικές Εγγραφές Σύστασης Α.Ε.....	14
2.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί.....	14
2.2 Σύσταση Ανώνυμης Εταιρίας	15
2.2.1 Εγκυρότητα Ανώνυμης Εταιρίας	17
2.3 Τα βιβλία της Ανώνυμης Εταιρίας.....	17
2.3.1 Προσωρινά Βιβλία Ανώνυμης Εταιρίας	19
2.4 Λογιστικές Εγγραφές Συστάσεως Ανώνυμης Εταιρίας	20
2.4.3 Έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΚΕΦΑΛΑΙΟ & ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.....	26
3.1 Κεφάλαιο της Ανώνυμης Εταιρίας	26
3.2 Μετοχικό Κεφάλαιο & Μετοχές	26
3.3 Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου	27
3.4 Μείωση Μετοχικού Κεφαλαίου	29
3.5 Απόσβεση Μετοχικού Κεφαλαίου	30
3.6 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ.....	32
3.6.1 Λογιστική Απεικόνιση Αποθεματικών.....	33
3.7 Ισολογισμός.....	34
3.7.1 Εταιρική Χρήση.....	34
3.7.2 Απογραφή.....	34
3.7.3 Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της Ανώνυμης Εταιρίας	35
3.8 Τα Κέρδη της Ανώνυμης Εταιρίας	37
3.9 Διάθεση Κερδών Ανώνυμης Εταιρίας	38
3.10 Λογιστική Διάθεσης Κερδών	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Τρόποι Διάσπασης & Απορρόφησης Ανώνυμης Εταιρίας.....	44
4.1 Λύση & Εκκαθάριση Ανώνυμης Εταιρίας.....	44
4.2 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί.....	45
4.3 Τρόποι Διασπάσεως.....	45
4.3.1 Διαφορά Διασπάσεως – Συγχωνεύσεως.....	46
4.4 Διάσπαση Ανώνυμης Εταιρίας με Απορρόφηση από άλλες Υφιστάμενες.....	46
4.4.1 Αποτελέσματα Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας με Απορρόφηση.....	47
4.4.2 Ακυρότητα της Διάσπασης.....	48
4.5 Διάσπαση Ανώνυμων Εταιριών από Επωφελούμενες Μητρικές Εταιρίες.....	48
4.6 Λογιστική Διαδικασία Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας.....	49
4.7 Διάσπαση με Σύσταση Νέων Ανώνυμων Εταιριών.....	49
4.8 Διάσπαση με Απορρόφηση & με Σύσταση Νέων Εταιριών.....	49
4.9 Διαδικασία Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας για όλες τις περιπτώσεις.....	50
4.10 Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου.....	51
4.11 Συμβολαιογραφική Πράξη Διασπάσεως.....	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	54

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι οι ανώνυμες εταιρίες οι οποίες αποτελούν τις πιο δυνατές επιχειρηματικές μονάδες μιας οικονομίας. Σ' αντίθεση, με τις άλλες μορφές επιχειρήσεων, η ανώνυμη εταιρία αποτελεί τον πιο τέλεια νομοθετημένο και κατά το δυνατό οργανωμένο τύπο επιχειρηματικής μονάδας. Χωρίς, όμως, αυτό να σημαίνει ότι το νομικό και οργανωτικό πλαίσιο που διέπει την ανώνυμη εταιρία δεν χρειάζεται εκσυγχρονισμό καθώς οι βασικοί νόμοι περί ανώνυμων εταιριών έχουν συνταχθεί πριν αρκετές δεκαετίες χωρίς συμπληρώσεις και τροποποιήσεις.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης, το φαινόμενο της επιχειρηματικής συγκεντρώσεως δηλαδή εξαγορές, συγχωνεύσεις και απορροφήσεις εταιριών παρουσιάζει μεγάλη έξαρση. Ωστόσο, οι συγχωνεύσεις και οι εξαγορές δεν είναι νέο φαινόμενο. Η αμερικάνικη οικονομία γνωρίζει αυτό το φαινόμενο για παραπάνω από ένα αιώνα και ιδιαίτερα μετά το 1974 όπου πήρε τέτοιες διαστάσεις ώστε να αποκαλείται «μανία εξαγορών και συνεντεύξεων». Στην Ευρώπη, βέβαια, το φαινόμενο αυτό δεν παρουσιάζει τόσο ισχυρή παρουσία όσο στην Αμερική. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις θα επεκταθούν με ρυθμό όλο και εντονότερο καθώς αποτελεί στρατηγική ζωτικής σημασίας για πολλούς οργανισμούς και επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί συστηματικά από νομική, φορολογική και λογιστική άποψη η σύσταση μιας ανώνυμης εταιρίας, η διάθεση των κερδών της και η διάσπαση της ή η απορρόφηση της από άλλη εταιρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Γενικά Στοιχεία περί Εταιριών

1.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Αρχικά, πρέπει να προσδιοριστούν ορισμένες έννοιες, όπως, επιχείρηση, εκμετάλλευση συγκέντρωση κεφαλαίου, συνασπισμοί επιχειρήσεων έτσι ώστε να τοποθετηθεί σωστά η ανώνυμη εταιρία στο ευρύτερο φάσμα των επιχειρηματικών μονάδων.

Με τον όρο επιχείρηση (Ηλιόκαυτος, 2001), εννοείται ένας αυτοτελής οργανισμός ο οποίος μέσω οικονομικών ενεργειών αποβλέπει στον εφοδιασμό της αγοράς με αγαθά και υπηρεσίες με σκοπό το κέρδος.

Από τον παραπάνω ορισμό συνεπάγεται:

- 1) Η επιχείρηση ανήκει σε ένα σύνολο το οποίο εκτελεί οικονομικές πράξεις με συνέπεια και ορισμένο σκοπό.
- 2) Οι ενέργειες της επιχείρησης έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Οπότε, απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρηθεί ένας οργανισμός επιχείρηση είναι να διέπεται από το οικονομικό στοιχείο.
- 3) Οι πράξεις της επιχείρησης διενεργούνται για την απρόσωπη αγορά.
- 4) Το κίνητρο των επιχειρηματικών πράξεων είναι το κέρδος το οποίο καλύπτει την αμοιβή των ιδίων κεφαλαίων, την εξασφάλιση του από τον επιχειρηματικό κίνδυνο, την ανταμοιβή του επιχειρηματία για τον κόπο που καταβάλλει κτλ
- 5) Η επιχείρηση έχει οικονομική αυτοτέλεια, δηλαδή τα κεφάλαια της τίθενται στη διάθεση της για την εκπλήρωση του σκοπού της.

1.2 Επιχείρηση και Εκμετάλλευση

Με τον όρο εκμετάλλευση εννοείται η ενότητα που ανήκει στην επιχείρηση και περιλαμβάνει το προσωπικό, τον μηχανισμό, τον τεχνικό εξοπλισμό, τις τεχνικές μεθόδους και γενικότερα όσα συμβάλλουν στη διαδικασία της παραγωγής. Πολλές φορές, ο σκοπός της εκμετάλλευσης δεν ταυτίζεται με αυτόν της επιχείρησης. Παραδείγματος χάριν, ένα δημόσιο νοσοκομείο αποτελεί εκμετάλλευση, όχι όμως

και επιχείρηση καθώς δεν είναι ο σκοπός του το κέρδος. Ουσιαστικά, λοιπόν, μια επιχείρηση αποβλέπει στην παραγωγή οικονομικών αγαθών για χάρη του κέρδους ενώ ο σκοπός της εκμετάλλευσης εξαντλείται στην παραγωγή αυτών καθ'αυτών των αγαθών (Ηλιόκαυτος, 2001).

Υπάρχουν και περιπτώσεις όπου μια επιχείρηση περιλαμβάνει περισσότερες από μια εκμεταλλεύσεις ενώ εκμετάλλευση χωρίς επιχείρηση δεν υπάρχει. Εκτός εάν δεχτούμε ότι η οικονομική μονάδα που δεν επιδιώκει κέρδος αποτελεί εκμετάλλευση, όχι όμως και επιχείρηση.

1.3 Διάκριση εταιρικών επιχειρήσεων

Με βάση το βαθμό της εξάρτησης που έχει η επιχείρηση από τα πρόσωπα των εταίρων και το κεφάλαιο, οι επιχειρήσεις διακρίνονται στις προσωπικές και τις κεφαλαιουχικές (Μακρυγιωργάκης, 2002).

Στην προσωπική επιχείρηση το βασικότερο ρόλο παίζει η προσωπική συμβολή κάθε εταίρου. Ο κάθε εταίρος ευθύνεται προσωπικά, απεριόριστα και σε ολόκληρο για τις υποχρεώσεις της εταιρίας.

Ο νόμος διακρίνει διάφορα είδη προσωπικών εταιριών η Ομόρρυθμη Εταιρία, η Ετερόρρυθμη Εταιρία, η Αφανής Εταιρία και ο Συνεταιρισμός. Στην ομόρρυθμη εταιρία όλοι οι εταίροι ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και σε ολόκληρο για τις υποχρεώσεις της εταιρίας. Στην ετερόρρυθμη εταιρία υπάρχει ένας εταίρος ο οποίος ευθύνεται περιορισμένα. Στην αφανής εταιρία εμφανίζεται μόνο ένας εταίρος ενώ οι υπόλοιποι είναι αφανείς και άγνωστοι στο κοινό. Βασικό χαρακτηριστικό του συνεταιρισμού είναι η μεταβλητότητα του αριθμού των εταίρων και του εταιρικού κεφαλαίου.

Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες το βασικότερο ρόλο παίζει το κεφάλαιο. Δηλαδή η εξουσία εξαρτάται με το ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου που κατέχει κάθε εταίρος.

Κεφαλαιουχικές εταιρίες θεωρείται η Ανώνυμη Εταιρία, η Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης, η Ετερόρρυθμη κατά μετοχές Εταιρία και η Συμπλοιοκτησία. Αμιγώς κεφαλαιουχική εταιρία είναι μόνο η ανώνυμη εταιρία ενώ οι υπόλοιπες εμφανίζουν σε κάποιο βαθμό και στοιχεία προσωπικής εταιρίας.

Στην ανώνυμη εταιρία και την εταιρία περιορισμένης ευθύνης η ευθύνη κάθε εταίρου είναι περιορισμένη και ανάλογη με το ύψος της εισφοράς του στο κεφάλαιο. Η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία έχει όλες τις ιδιαιτερότητες της απλής ετερόρρυθμης με τη διαφορά ότι στους ετερόρρυθμους εταίρους μοιράζονται ονομαστικές μετοχές. Η συμπλοιοκτησία αναφέρεται στην από κοινού εκμετάλλευση ενός μόνο πλοίου.

1.4 Κεφάλαιο Εταιρικών Επιχειρήσεων

Το συνολικό κεφάλαιο μιας εταιρίας έχει δυο όψεις το Ενεργητικό και το Παθητικό. Στο ενεργητικό ανήκουν τα μέσα που συμβάλλουν στη παραγωγική διαδικασία, τις απαιτήσεις σε τρίτους και τα διαθέσιμα που έχει η εταιρία στην κατοχή της. Στο παθητικό εμφανίζονται οι πηγές προέλευσης αυτών των επενδύσεων είτε από τα ίδια κεφάλαια της εταιρίας είτε από υποχρεώσεις σε τρίτους. Τα κέρδη που διανέμονται σχηματίζουν αποθεματικά για την κάλυψη πιθανών ζημιών και δαπανών (Λεοντάρης, 2002).

1.5 Το Φαινόμενο της Συγκεντρώσεως Κεφαλαίου στις Επιχειρήσεις

Το κυριότερο χαρακτηριστικό της σύγχρονης κεφαλαιοκρατικής οικονομίας είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων που συνοδεύεται από την ανάγκη δημιουργίας ισχυρών οικονομικών οργανισμών (Λεοντάρης, 2012). Η τάση αυτή πρακτικά εκφράζεται με τις ενώσεις των επιμέρους οικονομικών μονάδων. Έτσι, υπάρχουν τρεις τύποι συγκεντρώσεως:

- 1) Οριζόντια συγκέντρωση. Περιλαμβάνει ομοειδείς επιχειρήσεις και αποτελεί την κύρια μορφή συγκεντρώσεως στη βιομηχανία.
- 2) Κάθετη συγκέντρωση. Περιλαμβάνει ανομοιοειδείς επιχειρήσεις αλλά σχετικές καθώς κάθε μια από αυτές αποτελεί το επόμενο στάδιο της άλλης στην παραγωγική διαδικασία.
- 3) Συμπληρωματική συγκέντρωση. Περιλαμβάνει επιχειρήσεις που παράγουν όμοια ή ανάμοια προϊόντα και υπηρεσίες. Σκοπός είναι η συγκέντρωση κεφαλαίου.

Από τις παραπάνω μορφές συγκεντρώσεων πρέπει να διακρίνονται οι ομοιοεπαγγελματικές ενώσεις όπως οι εμπορικοί σύλλογοι, οι βιομηχανικοί σύνδεσμοι ή οι βιοτεχνικές ομοσπονδίες, οι οποίες φροντίζουν την προαγωγή των συμφερόντων των μελών τους από οικονομικής αλλά και κοινωνικής τους προβολής.

1.6 Τα χαρακτηριστικά της Ανώνυμης Εταιρίας

Η ανώνυμη εταιρία είναι κατεξοχήν κεφαλαιουχική εταιρία (Μακρυγιωργάκης, 2002). Αυτό σημαίνει ότι η ευθύνη των μετόχων της ανώνυμης εταιρίας είναι περιορισμένη και φτάνει μέχρι το ποσό της εισφοράς τους. Οι μέτοχοι δεν ευθύνονται προσωπικά με την ατομική τους περιουσία για τις υποχρεώσεις της ανώνυμης εταιρίας. Η ευθύνη τους περιορίζεται στην εκπλήρωση της υποχρέωσης που ανέλαβαν για την καταβολή της εισφοράς τους.

Επιπλέον, η ανώνυμη εταιρία διοικείται από το κεφάλαιο και όχι από τα πρόσωπα των μετόχων. Ουσιαστικά, τι διοικητικό συμβούλιο εκπροσωπεί την εταιρία. Το ανώτατο, όμως, διοικητικό όργανο σε μια ανώνυμη εταιρία είναι η Γενική Συνέλευση στην οποία έχουν δικαίωμα παρουσίας και ψήφου όλοι οι μέτοχοι. Κάθε μετοχή αντιπροσωπεύει μια ψήφο. Η ψηφοφορία είναι πανίσχυρη και αποφασίζει κάθε ζήτημα.

Ο εταιρικός δεσμός του μετόχου προς την ανώνυμη εταιρία εκφράζεται μέσω της μετοχής. Τα δικαιώματα του μετόχου ορίζονται ρητά από σχετικό νόμο όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται η συμμετοχή του στα καθαρά κέρδη της ανώνυμης εταιρίας σε αναλογία με το ποσοστό των μετοχών που έχει στην κατοχή του. Επιπλέον, αναφέρεται η ενεργή συμμετοχή του στις αποφάσεις που αφορούν την εταιρία με το δικαίωμα ψήφου στη γενική συνέλευση.

Σύμφωνα με το νόμο 2190/1920, από το **Δεκέμβριο 2012 το κατώτατο όριο κεφαλαίου που απαιτείται για την ίδρυση μιας ανώνυμης εταιρίας μειώθηκε στα 24.000€**. Το κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας διαιρείται σε ίσα μερίδια, που ενσωματώνονται σε τίτλους, τις μετοχές. Οι μετοχές είναι αξιόγραφα που μεταβιβάζονται με μεγάλη ευκολία εκτός εάν πρόκειται για οι ονομαστικές μετοχές. Σε αυτή τη περίπτωση, απαιτείται εγγραφή στο ειδικό βιβλίο μετοχών της εταιρίας

καθώς και γραπτή συμφωνία μεταβιβάσεως της κυριότητας. Οι μετοχές που έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο, μεταβιβάζονται κατά το χρόνο συνεδρίας του Χρηματιστηρίου. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Ν2324/95, οι χρηματιστηριακές ανώνυμες εταιρίες έχουν ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 600.000€.

Για την ίδρυση μιας ανώνυμης εταιρίας απαιτείται καταστατικό το οποίο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το καταστατικό μπορεί να τροποποιηθεί στην πορεία για διάφορους λόγους όπως παραδείγματος χάριν την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου από απορρόφηση άλλης εταιρίας.

Η ανώνυμη εταιρία υπόκειται σε φορολογία στο σύνολο των κερδών (Μακρυγιωργάκης, 2002). Με αυτό τον τρόπο, εξαντλείται και η φορολογική υποχρέωση των μετόχων. Επιπλέον, παρακρατείται υποχρεωτικά μέρος των κερδών για αποθεματικά με σκοπό την εξάλειψη των ζημιών.

Καταγγελία της εταιρίας πριν από τη λήξη της δεν επιτρέπεται. Επιτρέπεται, όμως, η λύση της με απόφαση της πλειοψηφίας των μετόχων της στη γενική συνέλευση ή σε περίπτωση που κηρυχτεί σε κατάσταση πτώχευσης. Τη λύση κάθε ανώνυμης εταιρίας ακολουθεί η εκκαθάριση, εκτός της περίπτωσης πτώχευσης. Δηλαδή μετά τη λύση, η εταιρία εξακολουθεί να λειτουργεί αποκλειστικά για τους λόγους της εκκαθάρισης. Μετά την εκκαθάριση, δημοσιεύεται ο «ισολογισμός εκκαθάρισης» καθώς και τα «αποτελέσματα εκκαθάρισης» και έπειτα γίνεται διακοπή της λειτουργίας της εταιρίας.

Όπως, προκύπτει από τα παραπάνω, η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων καθιστά την ανώνυμη εταιρία αρκετά ελκυστική. Υπάρχουν, όμως, και φορολογικά πλεονεκτήματα όπως η απαλλαγή από χαρτόσημο του εισφερόμενου κεφαλαίου κατά τη σύσταση της, του καταστατικού και της διανομής κερδών. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι η ανώνυμη εταιρία υποχρεούται να διατηρεί τα περισσότερα, τα σοβαρότερα και τα πιο αξιόπιστα λογιστικά βιβλία και στοιχεία σε σχέση με κάθε άλλη μορφή επιχείρησης. Σε αυτό συμβάλλουν οι μηχανισμοί εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου καθώς επίσης και οι τακτικές αναγκαστικές δημοσιεύσεις στοιχείων και αποτελεσμάτων.

1.7 Ανώνυμες Εταιρίες και Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ), Η ανώνυμη εταιρία υποχρεούται να διατηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και από το 1993 εφαρμόζεται το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ). Όσοι τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας υποχρεούνται να δημοσιεύουν κάθε χρήση τον ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσης, το προσάρτημα, το μητρώο πάγιων περιουσιακών στοιχείων και τις ταμειακές ροές. Επιπλέον, υποχρεούνται να επιλέγουν τους τακτικούς ελεγκτές τους από τους ορκωτούς λογιστές του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών (ΣΟΕ) οι οποίοι ελέγχουν και συντάσσουν έκθεση για την ορθή ή μη παρουσίαση των ανωτέρω χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου 1882/90.

1.8 Το Κεφάλαιο στη Λογιστική

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, τα περιουσιακά στοιχεία της ανώνυμης εταιρίας εμφανίζονται στο ενεργητικό ενώ η πηγή προελεύσεως τους στο παθητικό. Δηλαδή, στο ενεργητικό ανήκουν όλα τα στοιχεία που έχει η εταιρία στην κατοχή της και στο παθητικό είναι τα στοιχεία που οφείλει. Γενικός κανόνας, από τη στιγμή της έναρξης της εταιρίας, είναι ότι το παθητικό πρέπει να ισούται με το ενεργητικό ($P=E$). Κατά τη χρήση λαμβάνουν μέρος διάφορα λογιστικά γεγονότα τα οποία τροποποιούν είτε το ενεργητικό είτε το παθητικό είτε και τα δυο αλλά πάντα με τρόπο τέτοιο ώστε να παραμένει η ισότητα των δυο μερών (Κοντάκος, 2006).

Το ενεργητικό διακρίνεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες τα πάγια και τα κυκλοφορούντα στοιχεία.

ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Πάγια είναι όλα εκείνα τα αγαθά και τα δικαιώματα τα οποία προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια στην επιχείρηση. Αναλυτικότερα πάγια είναι τα οικόπεδα, τα κτίρια, τα μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός. Επιπλέον, στα πάγια περιλαμβάνονται και τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

Τα περισσότερα πάγια περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε απόσβεση λόγω φθοράς ή τεχνολογικής απαξίωσης. Δηλαδή έχουν περιορισμένη ωφέλιμη ζωή. Υπάρχουν, όμως, και στοιχεία όπως τα γήπεδα και τα οικόπεδα τα οποία δεν υπόκεινται σε απόσβεση καθώς η αξία τους δεν μεταβάλλεται εξαιτίας της δράσης της επιχείρησης.

Τα πάγια διακρίνονται σε ενσώματα, ασώματα και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις. Ενσώματα πάγια είναι όλα τα υλικά αγαθά που χρησιμοποιεί η εταιρία ως μέσα δράσης. Ανώματα πάγια είναι τα οικονομικά αγαθά τα οποία έχουν χρηματική αποτίμηση όπως τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, φήμη, πελατεία το σήμα της εταιρίας κ.α. Στην κατηγορία των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις οι οποίες λήγουν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Επίσης, περιλαμβάνονται συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις όταν το ποσοστό συμμετοχής είναι μεγαλύτερο από το 10% του κεφαλαίου της συνδεδεμένης εταιρίας.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κυκλοφορούν περισσότερες από μια φορές σε μια χρήση με τη μορφή πρώτων υλών, εμπορευμάτων, γραμματίων, μετρητών κ.α. Το κυκλοφορούν διακρίνεται στα αποθέματα, στις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, χρεόγραφα και τα χρηματικά διαθέσιμα.

Ως αποθέματα θεωρούνται όλα τα έτοιμα προϊόντα – εμπορεύματα προς πώληση. Επίσης, ως αποθέματα καταχωρούνται τα ημιτελή προϊόντα, οι πρώτες και οι βοηθητικές ύλες που θα τροποποιηθούν για το σχηματισμό έτοιμων προϊόντων. Επιπλέον, στα αποθέματα ανήκουν τα αναλώσιμα υλικά, τα ανταλλακτικά και τα είδη συσκευασίας.

Στις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις ανήκουν οι απαιτήσεις οι οποίες θα ικανοποιηθούν μέσα στη χρήση. Εάν μια απαίτηση ήταν μακροπρόθεσμη και θα λήξει μέσα στην επόμενη χρήση θα πρέπει να μετατραπεί σε βραχυπρόθεσμη. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν οι πελάτες, τα γραμμάτια εισπρακτέα, οι παραγγελίες στο εξωτερικό και οι χρεώστες διάφοροι.

Στα χρεόγραφα καταχωρούνται οι μετοχές (με ποσοστό κάτω από 10%), οι ομολογίες, τα έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου, τα μερίδια αμοιβαίων

κεφαλαίων που ανήκουν στην ανώνυμη εταιρία με σκοπό την επένδυση των κεφαλαίων και την απόκτηση κερδών.

Στα χρηματικά διαθέσιμα ανήκει το ταμείο (μετρητά που βρίσκονται μέσα στην εταιρία), οι εισπρακτέες επιταγές (όχι οι μεταχρονολογημένες), οι καταθέσεις όψεως και προθεσμίας.

Όπως γίνεται αντιληπτό, δεν έχουν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού την ίδια ικανότητα ρευστοποίησης. Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας ρευστοποιούνται πιο δύσκολα σε σχέση με τα κυκλοφορούντα. Όσον αφορά το κυκλοφορούν τα πιο άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία είναι τα χρηματικά διαθέσιμα.

Το παθητικό χωρίζεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, τα ίδια κεφάλαια και τα ξένα κεφάλαια σύμφωνα με την πηγή προελεύσεως τους.

Τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά κεφάλαια που είναι συσσωρευμένα κέρδη που παραμένουν στην εταιρία και τις διαφορές αναπροσαρμογής που αφορούν την υπεραξία η οποία προκύπτει από την αναπροσαρμογή αξίας πάγιων στοιχείων.

Αντίθετα, τα ξένα κεφάλαια διακρίνονται σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τρίτους. Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις λήγουν μετά το πέρας της επόμενης λογιστικής χρήσης όπως μακροπρόθεσμα δάνεια από τράπεζα. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ικανοποιούνται μέσα στη χρήση όπως οι προμηθευτές, τα γραμμάτια πληρωτέα, υποχρεώσεις από φόρους-τέλη, πιστωτές, ασφαλιστικοί οργανισμοί κ.α.

Επιπλέον, στο παθητικό περιλαμβάνονται και οι προβλέψεις που είναι η κράτηση ορισμένου ποσού στο τέλος της λογιστικής χρήσης με σκοπό την κάλυψη ζημιάς ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές ποσό ή ο χρόνος της πραγματοποιήσεως του.

Παρακάτω, παρουσιάζεται ο λογιστικός πίνακας των περιουσιακών στοιχείων της ανώνυμης εταιρίας.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
A. ΠΑΓΙΟ 1. ΕΝΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝ/ΣΕΙΣ Οικόπεδα Κτίρια Μηχανήματα Μεταφορικά Μέσα Έπιπλα & Λοιπός Εξοπλισμός Ακινήτοποιήσεις υπό εκτέλεση 2. ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Υπεραξία Έξοδα ίδρυσης 3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΜΑΚΡ/ΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ 1. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ Εμπορεύματα Ημιτελή Προϊόντα Α΄ & Βοηθητικές Ύλες Αναλώσιμα Ανταλλακτικά Πάγιων Στοιχείων Είδη Συσκευασίας 2. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΕΛΑΤΕΣ Πελάτες Εσωτερικού Πελάτες Εξωτερικού Ελληνικό Δημόσιο Επισφαλείς Πελάτες ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο	A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1. ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ & ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ Τακτικό Αποθεματικό Έκτακτο Αποθεματικό Ειδικό Αποθεματικό Διαφ. Αναπρ. Χρεογράφων Αποτελέσματα εις νέο B. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ Προβλέψεις Αποζημίωσης Προσωπικού Προβλέψεις Επισφαλών Πελατών Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ 1. ΜΑΚΡ/ΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ Ομολογιακό Δάνειο 2. ΒΡΑΧ/ΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ Προμηθευτές Γραμμάτια Πληρωτέα Τράπεζες Λογ. Βραχ. Υποχρ. Πιστωτές Διάφοροι Υποχρεώσεις από Φόρους– Τέλη Ασφαλιστικοί Οργανισμοί

Γραμμάτια στις Τράπεζες	
Γραμμάτια σε Καθυστέρηση	
ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	
Οφειλόμενο Κεφάλαιο	
Ελληνικό Δημόσιο	
Επισφαλείς Χρεώστες	
3. ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ	
Μετοχές στο ΧΑΑ	
Ομολογίες Ελληνικών Δανείων	
Έντοκα Γραμμάτια Ελλ. Δημοσίου	
Τραπεζικά Ομόλογα	
4. ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
Ταμείο	
Καταθέσεις Όψεως	
Καταθέσεις Προθεσμίας	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Ίδρυση & Λογιστικές Εγγραφές Σύστασης Α.Ε.

2.1 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Η ανώνυμη εταιρία αναπτύχθηκε με σκοπό τη συγκρότηση επιχειρηματικής δραστηριότητας (Λεοντάρης, 2002). Αυτό πραγματοποιήθηκε επειδή υπήρχε ανάγκη συγκέντρωσης κεφαλαίων σημαντικού ύψους και περιορισμό του κινδύνου που προέρχεται από τη συγκέντρωση αυτών των κεφαλαίων.

Σε μια ανώνυμη εταιρία με τον όρο ίδια κεφάλαια εννοείται η καθαρή της περιουσία η οποία αποτελείται από το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά, διαφορές υπέρ το άρτιο, κέρδη εις νέο και άλλες κατηγορίες ανάλογα με την κατάσταση της εταιρίας. Οι φορείς του εν λόγω κεφαλαίου είναι οι κάτοχοι των μετοχών οι οποίοι έχουν συμπεριφορά και συνείδηση κεφαλαιούχου επενδυτή ιδιαίτερα όταν οι μετοχές διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο. Αυτό συμβαίνει κυρίως επειδή η οικονομική ευθύνη του μετόχου περιορίζεται στο ποσό που αναλογεί στις μετοχές του και η ιδιότητα του μετόχου μεταβιβάζεται με τη μεταβίβαση της μετοχής.

Η επιχειρηματική συγκρότηση με μορφή ΑΕ παρέχει μεγαλύτερη ευχέρεια συγκεντρώσεως κεφαλαίων έναντι μιας ατομικής επιχείρησης. Παρόλα αυτά, υστερεί στη ταχύτητα λήψης αποφάσεων καθώς πρέπει να ενημερωθεί το Διοικητικό Συμβούλιο και να συγκληθεί Γενική Συνέλευση. Συνεπώς, ανάλογα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις υπάρχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα σε κάθε μορφή εταιρίας όπως παρουσιάζεται και στον Πίνακα 1.

Κριτήριο	Ατομική Επιχείρηση	Ο.Ε	Α.Ε.
Ευχέρεια συστάσεως	Μεγάλη (+)	Μεγάλη (+)	Μικρή (-)
Κόστος οργανώσεως	Μικρό (+)	Μικρό (+)	Μεγάλο (-)
Ευχέρεια ελέγχου από Διοίκηση	Μεγάλη (+)	Μεγάλη (+)	Μικρή (-)
Έκταση ευθύνης	Απεριόριστη (-)		Περιορισμένη (+)
Βαθμός κυβερνητικής παρεμβάσεως	Μικρός (+)	Μικρός (+)	Μεγάλος (-)
Ευχέρεια ευρέσεως κεφαλαίων	Μικρή (-)	Μικρή (-)	Μεγάλη (+)

Όπου:

(+) Θετικό στοιχείο, συγκριτικό πλεονέκτημα

(-) Αρνητικό στοιχείο, συγκριτικό μειονέκτημα

Σε αυτό το σημείο, πρέπει να τονισθεί ότι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω δεν έχουν σκοπό να προσδιορίσουν με άκαμπτο τρόπο ποια μορφή εταιρίας είναι η ενδεικνυόμενη. Σε αυτό το θέμα θα ήταν ορθότερο να επιλεγεί ο καταλληλότερος τύπος ανάλογα από τις κατά περίπτωση συνθήκες της αγοράς, της χρηματοδότησης, των φορολογικών σκοπιμοτήτων και του θεσμικού πλαισίου.

2.2 Σύσταση Ανώνυμης Εταιρίας

Για την ίδρυση ανώνυμης εταιρίας πρέπει να συμπράξουν δυο ή περισσότεροι ιδρυτές οι οποίοι μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα

(Μακρυγιωργάκης, 2002). Κάθε μέτοχος αναλαμβάνει να καλύψει με εισφορές του ένα μέρος του μετοχικού κεφαλαίου. Η αναλογία συμμετοχής των μετόχων δεν ορίζεται. Συνεπώς, μπορεί, σε μετοχικό κεφάλαιο 100.000 μετοχών, ο ένας να αναλάβει 99.999 μετοχές και ο άλλος μία και μόνο μετοχή.

Για τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας, αρχικά, συντάσσεται το καταστατικό της εταιρίας το οποίο υποχρεωτικά περιλαμβάνει:

- 1) Την εταιρική επωνυμία
- 2) Την έδρα της εταιρίας
- 3) Το ύψους και τον τρόπο καταβολής του κεφαλαίου
- 4) Το είδος, τον αριθμό και την ονομαστική αξία των μετοχών
- 5) Την μετατροπή των ανώνυμων μετοχών σε ονομαστικές και αντίστροφα
- 6) Το σκοπό της εταιρίας και το αντικείμενο της δραστηριότητας της
- 7) Τη διάρκεια της εταιρίας
- 8) Τη σύγκλιση, τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων
- 9) Τον έλεγχο και τους ελεγκτές
- 10) Τα δικαιώματα των μετόχων
- 11) Τον ισολογισμό και τη διάθεση καθαρών κερδών
- 12) Τη λύση και την εκκαθάριση
- 13) Το ποσό των εξόδων που απαιτήθηκαν για τη σύσταση της εταιρίας
- 14) Τα ατομικά στοιχεία των προσώπων που υπογράφουν το καταστατικό

Για τη λογιστική αποκατάσταση των εξόδων που πραγματοποιούνται κατά τη περίοδο της σύστασης, από την αρμόδια ΔΟΥ θεωρούνται βιβλία από τα οποία τα έξοδα αυτά μεταφέρονται συγκεντρωτικά στα οριστικά βιβλία της εταιρίας μετά την απόκτηση της νομικής της προσωπικότητας.

Μετά τη σύνταξη του, το καταστατικό υποβάλλεται στην αρμόδια ΔΟΥ προς έγκριση. Έπειτα, οι μέτοχοι καταβάλλουν στο δημόσιο ταμείο το φόρο συγκεντρώσεως κεφαλαίου ο οποίος ανέρχεται σε 1% επί του κεφαλαίου. Αφότου, το καταστατικό έχει εγκριθεί από την αρμόδια ΔΟΥ, κατατίθεται στην Διεύθυνση Εμπορίου της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης της έδρας της ανώνυμης εταιρίας για έγκριση και χορήγηση της σχετικής άδειας. Μετά την έγκριση της σύστασης, η εταιρία καταχωρείται στο μητρώο ανώνυμων εταιριών που διατηρεί η Νομαρχία και

στη συνέχεια περίληψη του καταστατικού δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μετά την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας, η ανώνυμη εταιρία αποκτά τη νομική της προσωπικότητα.

2.2.1 Εγκυρότητα Ανώνυμης Εταιρίας

Η εταιρία κηρύσσεται άκυρη μετά από δικαστική απόφαση εάν (Μακρυγιωργάκης, 2002):

- 1) Δεν έχουν τηρηθεί οι διατάξεις ως προς την εταιρική επωνυμία και το σκοπό της εταιρίας, ως προς την καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου, ως προς την απόφαση συστάσεως και την έγκριση του καταστατικού και ως προς το οριζόμενο από το νόμο ύψος του μετοχικού κεφαλαίου.
- 2) Ο σκοπός είναι παράνομος ή αντίκειται στη δημόσια τάξη.
- 3) Ο αριθμός των ιδρυτών είναι μικρότερος από δυο.
- 4) Δεν είχαν όλοι οι ιδρυτές δικαίωμα για δικαιοπραξία (π.χ. ανήλικος κάτω των 18 ετών).
- 5) Η αξία του ενεργητικού μετά την αφαίρεση προς τρίτους είναι μικρότερη από το 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου.
- 6) Δεν υποβλήθηκαν ισολογισμοί τριών χρήσεων.

2.3 Τα βιβλία της Ανώνυμης Εταιρίας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι ανώνυμες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται να τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας, ανεξάρτητα από το ύψος των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων τους (Κοντάκος, 2006). Τα βιβλία αυτά θα πρέπει να λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της Λογιστικής με τρόπο τέτοιο ώστε να προκύπτει η πραγματική εικόνα της χρηματοοικονομικής καταστάσεως της εταιρίας και να παρέχεται η δυνατότητα εύκολου ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, τα ελάχιστα υποχρεωτικά βιβλία που υποχρεούται μια ανώνυμη εταιρία να τηρεί είναι:

- 1) **Βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμών.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρείται η απογραφή ενάρξεως και στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης η απογραφή και ο ισολογισμός τέλους χρήσης. Ο ισολογισμός συνοδεύεται από τον πίνακα αποτελεσμάτων χρήσης και τον πίνακα διανομής κερδών.
- 2) **Ημερολόγιο.** Σε αυτό καταχωρούνται με χρονολογική σειρά όλα τα λογιστικά γεγονότα της επιχείρησης. Δεν μπορεί να καταχωρηθεί ημερολογιακή εγγραφή χωρίς να στηρίζεται σε δικαιολογητικό έγγραφο. Το πρώτο άρθρο που καταχωρείται στο ημερολόγιο είναι ο ισολογισμός έναρξης ενώ το τελευταίο είναι το τεχνητό κλείσιμο των βιβλίων.
- 3) **Γενικό Καθολικό.** Σε αυτό καταχωρούνται οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί οι οποίοι ουσιαστικά μεταφέρονται από το ημερολόγιο.
- 4) **Αναλυτικό Καθολικό.** Σε αυτό καταχωρούνται οι δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κτλ λογαριασμοί και εκτός των άλλων περιλαμβάνουν και βασικές πληροφορίες που προκύπτουν από τα δικαιολογητικά έγγραφα όπως παραδείγματος χάριν το τηλέφωνο, το ΑΦΜ ή η διεύθυνση ενός προμηθευτή.
- 5) **Βιβλίο Γραμματίων Εισπρακτέων & Πληρωτέων.** Σε αυτά τα βιβλία καταχωρούνται τα γραμμάτια και οι συναλλαγματικές «εις διαταγήν» από την έκδοση ή λήψη τους μέχρι την είσπραξη ή πληρωμή τους.
- 6) **Αναλυτικά Ημερολόγια.** Χρησιμοποιείται μόνο ένα ημερολόγιο όταν οπτι λογιστικές εγγραφές είναι λίγες. Στην περίπτωση, όμως, που ο αριθμός των εγγραφών αυτών είναι μεγάλος, χρησιμοποιούνται αναλυτικά ημερολόγια. Σε καθένα από αυτά, καταχωρούνται ομοειδείς γεγονότα. Παραδείγματος χάριν, στο αναλυτικό ημερολόγιο του ταμείου καταχωρούνται γεγονότα που πραγματοποιούνται με μετρητά ενώ στο αναλυτικό ημερολόγιο λοιπών πράξεων καταχωρούνται τα γεγονότα που γίνονται συμψηφιστικά. Τα συνηθέστερα αναλυτικά ημερολόγια είναι αγορών, πωλήσεων και κλεισίματος χρήσης.
- 7) **Βιβλίο Πρακτικών Συνεδριάσεων Γενικών Συνελεύσεων Μετόχων & Διοικητικού Συμβουλίου.** Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι αυτές οι δυο κατηγορίες βιβλίων συνήθως τηρούνται μόνο από τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες. Αυτό συμβαίνει επειδή οι εν λόγω συνελεύσεις συνήθως

πραγματοποιούνται στην έδρα των εταιριών που είναι στο εξωτερικό. Εάν, όμως, πραγματοποιούνται στην Ελλάδα τότε έχουν την υποχρέωση να τηρούν το αντίστοιχο βιβλίο πρακτικών.

- 8) **Βιβλίο Μετόχων.** Σε αυτό το βιβλίο καταχωρούνται τα στοιχεία κάθε μετόχου δηλαδή προσωπικά στοιχεία και αριθμός μετοχών και τίτλων που έχει στην κατοχή του. Αξίζει να σημειωθεί ότι για τις ονομαστικές μετοχές τηρείται ειδικό βιβλίο.
- 9) **Βιβλίο Μετοχών.** Σε αυτό το βιβλίο καταχωρούνται όλοι οι τίτλοι, ονομαστικοί και μη, με αριθμητική σειρά και κατά σειρά εκδόσεως.
- 10) **Βιβλίο Μητρώου Παγίων.** Η τήρηση αυτού του βιβλίου συντελεί στη παρακολούθηση του κάθε πάγιου περιουσιακού στοιχείου και τη λογιστική παρακολούθηση της αξίας κτήσεως και των αποσβέσεων του κάθε παγίου. Σε αυτό καταγράφονται λεπτομέρειες για το κάθε πάγιο, από την αξία κτήσης του και την ημερομηνία χρήσης του μέχρι και τον λόγο τερματισμού χρήσης του.

2.3.1 Προσωρινά Βιβλία Ανώνυμης Εταιρίας

Κατά τη περίοδο της συστάσεως της ανώνυμης εταιρίας πραγματοποιούνται ορισμένα λογιστικά γεγονότα τα οποία όμως δεν μπορούν να καταχωρηθούν στα προαναφερθέντα λογιστικά βιβλία επειδή δεν έχουν ακόμα θεωρηθεί καθώς η εταιρία δεν έχει λάβει ακόμα τη νομική της προσωπικότητα. Τη λύση αυτού του προβλήματος προβλέπει ο σχετικός νόμος που παρατίθεται:

«Έξοδα πρώτης εγκατάστασης, αγορές και λοιπές συναλλαγές αναγκαίες για τη σύσταση του νομικού προσώπου ή την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης, καταχωρούνται σε βιβλία που θεωρούνται στο όνομα του ιδρυτή από τον προϊστάμενο ΔΟΥ της έδρας του. Αν ο ιδρυτής είναι πρόσωπο που έχει έδρα, κατοικία, διαμονή ή εγκατάσταση σε άλλη χώρα, τα βιβλία θεωρούνται στο όνομα του νόμιμου εκπροσώπου στην Ελλάδα. Οι εγγραφές που καταχωρούνται στα προσωρινά βιβλία μεταφέρονται στα οριστικά βιβλία αναλυτικά ή συγκεντρωτικά αμέσως μετά τη σύσταση του νομικού προσώπου ή την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης».

Στη συνέχεια, τα δεδομένα των προσωρινών βιβλίων μεταφέρονται στα οριστικά βιβλία της ανώνυμης εταιρίας αμέσως μετά τη σύσταση της ή την έναρξη λειτουργίας της. Πριν γίνει αυτό, δεν πρέπει να έχουν καταχωρηθεί άλλες λογιστικές εγγραφές πέραν των εγγραφών σύστασης.

2.4 Λογιστικές Εγγραφές Συστάσεως Ανώνυμης Εταιρίας

Κάθε μέτοχος έχει την υποχρέωση να καλύψει με εισφορές του ένα μέρος του μετοχικού κεφαλαίου (Μακρυγιωργάκης, 2002). Αυτή η εισφορά μπορεί να είναι είτε σε χρήμα είτε σε είδος παραδείγματος χάριν μεταφορικό μέσο ή μηχανήματα. Η καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε ολόκληρο στην αρχή είτε τμηματικά. Στην περίπτωση που δεν καταβληθεί ολόκληρο εξ αρχής, είναι υποχρεωτικό κατά τη σύσταση να έχει καταβληθεί το 25% του μετοχικού κεφαλαίου ενώ οι μετοχές είναι ονομαστικές μέχρι την πλήρη αποπληρωμή τους. Όπως, λοιπόν, γίνεται αντιληπτό, οι εγγραφές συστάσεως της ανώνυμης εταιρίας διαφέρουν κατά περίπτωση. Παρακάτω παρουσιάζονται οι κυριότερες περιπτώσεις λογιστικών εγγραφών σύστασης.

1) Καταβολή ολόκληρου του μετοχικού κεφαλαίου.

Ιδρύεται ανώνυμη εταιρία με μετοχικό κεφάλαιο 60.000€ διαιρεμένο σε 20.000 μετοχές αξίας η κάθε μια 3€. Ο Α ανέλαβε να καλύψει 4.000 μετοχές, ο Β 4.000€ και ο Γ τις υπόλοιπες.

Η πρώτη εγγραφή εμφανίζει την υποχρέωση των μετόχων για την κάλυψη του κεφαλαίου, γεγονός το οποίο καταγράφεται στο ημερολόγιο ως εξής:

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		60.000	
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
	Μέτοχος Α			
33.03.00	Εγγραφή για 4.000 μετοχές	12.000		
	Μέτοχος Β			
33.03.01	Εγγραφή για 4.000 μετοχές	12.000		
	Μέτοχος Γ			
33.03.02	Εγγραφή για 12.000 μετοχές	36.000		

40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
Κάλυψη ΜΚ από μετόχους				

Η δεύτερη εγγραφή εμφανίζει τη καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου από τους μετόχους.

38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		60.000	
38.03	Καταθέσεις Όψεως			
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			60.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α	12.000		
33.03.01	Μέτοχος Β	12.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ	36.000		
Καταβολή ΜΚ από μετόχους				

Τέλος, στη τρίτη εγγραφή εμφανίζεται πλέον το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο.

40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		60.000	
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.00	Καταβλημένο Μ.Κ.			
Μεταφορά δευτεροβάθμιων λογ/μωv				

Συνεπώς, μετά και την τρίτη εγγραφή, υπάρχει μόνο ο λογαριασμός 40.00 Καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου και ο λογαριασμός 38.03 Καταθέσεις Όψεως.

2) Καταβολή τμήματος του μετοχικού κεφαλαίου.

Έστω ότι στο προηγούμενο παράδειγμα η καταβολή γίνεται σε δυο δόσεις των 30.000€ αντίστοιχα. Η λογιστική εγγραφή της κάλυψης του μετοχικού κεφαλαίου δεν διαφέρει σε τίποτα από αυτήν του προηγούμενου παραδείγματος. Όμως, οι εγγραφές της καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου έχουν ως εξής:

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		30.000	
38.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.04.00	Μέτοχος Α	6.000		
33.04.01	Μέτοχος Β	6.000		
33.04.02	Μέτοχος Γ	18.000		
18	ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		30.000	
18.12	Οφειλόμενο Κεφάλαιο			
	Μέτοχος Α	6.000		
	Μέτοχος Β	6.000		
	Μέτοχος Γ	18.000		
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			60.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α	12.000		
33.03.01	Μέτοχος Β	12.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ	36.000		
Καταβολή 50% ΜΚ από μετόχους				
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		30.000	
38.03	Καταθέσεις Όψεως			
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			30.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α	6.000		
33.03.01	Μέτοχος Β	6.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ	18.000		
Καταβολή ΜΚ από μετόχους				
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		30.000	
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.	30.000		
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			30.000
40.00	Καταβλημένο Μ.Κ.	30.000		
Μεταφορά δευτεροβάθμιων λογ/μωv				

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι κάθε φορά που θα γίνεται η καταβολή της δόσης του μετοχικού κεφαλαίου, είναι υποχρεωτικό να καταγράφονται και οι αντίστοιχες εγγραφές καταβολής δόσης και μετατροπής του οφειλόμενου κεφαλαίου σε καταβεβλημένο.

3) Μετοχικό κεφάλαιο με εισφορά σε είδος

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η υποχρέωση των μετόχων όσον αφορά το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να ικανοποιηθεί και με εισφορά σε είδος. Παρακάτω παρουσιάζονται οι λογιστικές εγγραφές για τέτοιου είδους περίπτωση.

Ιδρύεται ανώνυμη εταιρία από τους Α,Β,Γ, οι οποίοι εισφέρουν ο Α μηχανήματα αξίας 5.000€ και μετρητά 4.000€, ο Β μηχανήματα αξίας 5.000€ και μετρητά 7.000€ και ο Γ μετρητά 39.000€. Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου 60.000€ που διαιρείται σε 20.000 μετοχές των 3€ έκαστη.

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		60.000	
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α 3.000 μετοχές	9.000		
33.03.01	Μέτοχος Β 4.000 μετοχές	12.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ 13.000 μετοχές	39.000		
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
Κάλυψη ΜΚ από μετόχους				
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		60.000	
38.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.04.00	Μέτοχος Α	9.000		
33.04.01	Μέτοχος Β	12.000		
33.04.02	Μέτοχος Γ	39.000		
18	ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		30.000	

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			60.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α	9.000		
33.03.01	Μέτοχος Β	12.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ	39.000		
Μεταφορά δευτεροβάθμιων				
12	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ		10.000	
12.01	Μηχάνημα 1	5.000		
12.02	Μηχάνημα 2	5.000		
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		50.000	
38.03	Καταθέσεις Όψεως			
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			60.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
33.03.00	Μέτοχος Α	9.000		
33.03.01	Μέτοχος Β	12.000		
33.03.02	Μέτοχος Γ	39.000		
Καταβολή ΜΚ από μετόχους				
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		60.000	
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.00	Καταβλημένο Μ.Κ.			
Μεταφορά δευτεροβάθμιων λογ/μωv				

2.4.3 Έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Υπάρχει επίσης και η περίπτωση που εκδίδονται μετοχές με τιμή ανώτερη από την ονομαστική τους, όπως χαρακτηριστικά λέγεται υπέρ το άρτιο. Σε αυτή τη περίπτωση, η διαφορά που προκύπτει διατίθεται για πληρωμή μερισμάτων και ποσοστών. Οπότε, η διαφορά αυτή πρέπει να καταχωρηθεί σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικών.

Ιδρύεται ανώνυμη εταιρία με συνολικό μετοχικό κεφάλαιο 60.000€. Οι 20.000 μετοχές εκδόθηκαν υπέρ το άρτιο στην τιμή των 3,5€ που αντιστοιχούν σε κεφάλαιο 70.000€. Οι λογιστικές εγγραφές έχουν ως εξής:

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		70.000	
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			
41.01	Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο			10.000
Έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο				
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		70.000	
38.03	Καταθέσεις Όψεως			
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			70.000
33.03	Μέτοχοι Καλύψεως Μ.Κ.			
Καταβολή ΜΚ από μετόχους				
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		60.000	
40.02	Οφειλόμενο Μ.Κ.			
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ		10.000	
41.01	Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			60.000
40.00	Καταβλημένο Μ.Κ.			
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			
41.00	Καταβεβλημένη διαφορά από την έκδοση υπέρ το άρτιο			10.000
Μεταφορά δευτεροβάθμιων λογ/μνων				

Ας σημειωθεί ότι η έκδοση των μετοχών σε τιμή κατώτερη του αρτίου απαγορεύεται από το άρθρο 14 του Ν 2190/1920.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΚΕΦΑΛΑΙΟ & ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

3.1 Κεφάλαιο της Ανώνυμης Εταιρίας

Με τον όρο κεφάλαιο εννοείται όλο το σύνολο των συντελεστών που παίρνουν άμεσα ή έμμεσα μέρος στη παραγωγική διαδικασία. Ένα μέρος του κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας προέρχεται από τον επιχειρηματία και ένα μέρος από τρίτους. Συνεπώς, λογιστικά το κεφάλαιο διακρίνεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, το ίδιο κεφάλαιο και το ξένο κεφάλαιο (Κοντάκος, 2006). Θεωρητικά, βέβαια, στην ανώνυμη εταιρία το κεφάλαιο θεωρείται εξ' ολοκλήρου ξένο καθώς ο επιχειρηματίας δεν ταυτίζεται με την εταιρία.

Το κεφάλαιο στο σύνολο του δεν παραμένει στην εταιρία εξ' ολοκλήρου με τη μορφή χρηματικών διαθεσίμων αλλά επενδύεται σε περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας όπως εγκαταστάσεις, μηχανήματα, έπιπλα και σε άλλα μέσα που συντελούν στη παραγωγική διαδικασία. Λογιστικά τα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στο ενεργητικό ενώ η προέλευση της χρηματοδότησης τους στο παθητικό.

3.2 Μετοχικό Κεφάλαιο & Μετοχές

Το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας διαιρείται σε ίσα μερίδια, τις μετοχές. Σκοπός αυτής της διαίρεσης είναι ο σχηματισμός μεγάλου κεφαλαίου με τη συγκέντρωση πολλών αποταμιεύσεων.

Το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να καλυφθεί είτε αποκλειστικά από τους ιδρυτές όπως ορίζονται από το καταστατικό είτε από το κοινό με δημόσια εγγραφή, όπως ορίζει το άρθρο 8 του Ν. 2190/20. Μεταγενέστερα εάν η συγκέντρωση των μετοχών σε ένα πρόσωπο δεν αποτελεί λόγο λύσης της ανώνυμης εταιρίας. Το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να καταβληθεί ολόκληρο εξ' αρχής ή τμηματικά. Στην περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο καταβάλλεται τμηματικά, το καταβεβλημένο μέρος δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ελάχιστο επιτρεπτό όριο που ορίζει ο νόμος για το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας.

Η ονομαστική αξία της μετοχής αναγράφεται πάνω στον τίτλο και προκύπτει από τη διαίρεση του μετοχικού κεφαλαίου με το συνολικό αριθμό των μετοχών.

$$\text{ονομαστική αξία μετοχής} = \frac{\text{μετοχικό κεφάλαιο}}{\text{αριθμός μετοχών}}$$

Στο άρθρο 14 του Ν. 2190/20, ορίζεται κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας κάθε μετοχής το ποσό των 0,30€ και ανώτατο όριο το ποσό των 100€.

Η χρηματιστηριακή αξία της μετοχής είναι η διαμορφωμένη τιμή της μετοχής από το Χρηματιστήριο ενώ αγοραία αξία είναι η διαμορφωμένη τιμή της μετοχής στην ελεύθερη αγορά.

Η εσωτερική αξία της μετοχής προκύπτει από την καθαρή περιουσία της εταιρίας προς το σύνολο των μετοχών.

$$\text{εσωτερική αξία μετοχής} = \frac{\text{ίδια κεφάλαια}}{\text{αριθμός μετοχών}}$$

3.3 Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου

Το μετοχικό κεφάλαιο δεν είναι πάντα σταθερό (Μακρυγιωργάκης, 2002). Συνήθως προστίθενται ή αφαιρούνται νέα κεφάλαια εφόσον έχουν προηγηθεί διαδικασίες εγκρίσεως και δημοσιεύσεως αυτής της μεταβολής. Παραδείγματος χάριν, για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου απαιτείται έγκριση από τη γενική συνέλευση, τροποποίηση του καταστατικού, έγκριση της εποπτεύουσας αρχής και τέλος δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αυτή η γραφειοκρατική και αυστηρή διαδικασία επιβάλλεται για την προστασία των δανειστών της εταιρίας ειδικά όταν πρόκειται για μείωση του μετοχικού κεφαλαίου όπου ίσως κινδυνεύει η ικανοποίηση των απαιτήσεων τους.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται εάν δεν υπάρχει επάρκεια κεφαλαίων, εάν γίνει σύμπραξη της ανώνυμης εταιρίας με νέο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή εάν διατηρεί μεγάλα έκτατα αποθεματικά. Τα αποθεματικά έχουν ορισμένο σκοπό. Το τακτικό αποθεματικό προορίζεται για την κάλυψη

πιθανών ζημιών που ενδεχομένως προκύψουν. Άλλα αποθεματικά σχηματίζονται για να καλύψουν ειδικές ανάγκες της εταιρίας. Όλα αυτά τα αποθεματικά δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν πέραν του σκοπού για τον οποίο σχηματίστηκαν. Υπάρχει, όμως, και το έκτακτο αποθεματικό το οποίο σχηματίζεται από κέρδη τα οποία δεν έχουν διανεμηθεί. Τα αποθεματικά αυτά μπορούν να κεφαλαιοποιηθούν δηλαδή να προστεθούν στο μετοχικό κεφάλαιο. Για την πραγματοποίηση έκτακτου αποθεματικού ύψους 5.432,50€ που προέρχεται από κέρδη μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος διενεργείται η παρακάτω λογιστική εγγραφή.

88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		5.432,50	
88.99	Κέρδη προς διάθεση			
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			5.432,50
41.05	Έκτακτο Αποθεματικό			
Σχηματισμός έκτακτου αποθεματικού				

Η κεφαλαιοποίηση αυτού του αποθεματικού μπορεί να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή και καταχωρείται η παρακάτω λογιστική εγγραφή.

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ		5.432,50	
41.05	Έκτακτο Αποθεματικό			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			5.432,50
41.00	Καταβεβλημένο Μ.Κ.			
Κεφαλοποίηση έκτακτου αποθεματικού				

Μετά την κεφαλαιοποίηση του έκτακτου αποθεματικού, είναι υποχρεωτικό να εκδοθούν νέες μετοχές οι οποίες θα διανεμηθούν στους ήδη υπάρχοντες μετόχους κατά την αναλογία της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο.

Επίσης, αύξηση μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί λόγω υπεραξίας από αναπροσαρμογή ακινήτων ή με κεφαλαιοποίηση χρεών της εταιρίας. Ορισμένες φορές, η εταιρία μπορεί να βρεθεί σε ταμειακή δυσχέρεια και να αδυναμεί να εξοφλήσει τα χρέη της. Τότε, η βελτίωση της ρευστότητας μπορεί να επιτευχθεί με μετατροπή των χρεών σε μετοχικό κεφάλαιο. Αυτό, βέβαια,

πραγματοποιείται εφόσον συμφωνήσουν οι δανειστές της ανώνυμης εταιρίας καθώς θα εξοφληθούν με την απόκτηση μετοχών της εταιρίας η αξία των οποίων ισούται με το ποσό της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου.

Έστω, ότι μια ανώνυμη εταιρία οφείλει στον Α 20.000€ και στον Β 10.000€ και συμφωνείται κεφαλαιοποίηση των χρεών αυτών κατά 60%. Οι λογιστικές εγγραφές που προκύπτουν είναι:

53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ		18.000	
	A (20.000*60%)	12.000		
	B (10.000*60%)	6.000		
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ			18.000
33.03	Μέτοχοι Κάλυψης Μ.Κ.			
Κεφαλοποίηση χρεών				
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ		18.000	
33.03	Μέτοχοι Κάλυψης Μ.Κ.	12.000		
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			18.000
40.00	Καταβεβλημένο Μ.Κ.			
Αύξηση Μ.Κ.				

3.4 Μείωση Μετοχικού Κεφαλαίου

Η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της ανώνυμης εταιρίας συνήθως πραγματοποιείται όταν είναι το κεφάλαιο είναι αρκετά μεγάλο σε σχέση με τις ανάγκες της ή για απόσβεση ζημιών οι οποίες έχουν συσσωρευτεί. Για την αποφυγή της αλόγιστης χρήσης, η απόφαση υλοποιείται κατόπιν γενικής συνελεύσεως και μάλιστα με αυξημένα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας.

Η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να επέλθει με:

- 1) μείωση της ονομαστικής αξίας όλων των μετοχών όπου αποσύρονται οι παλιές μετοχές με νέες που αναγράφουν τη νέα μειωμένη ονομαστική τιμή.
- 2) με μείωση του αριθμού των μετοχών όπου σφραγίζονται και ακυρώνονται οι μετοχές που αντιστοιχούν στη μείωση του κεφαλαίου.

3) με εξαγορά και ακύρωση αριθμού μετοχών εφόσον προβλέπεται από το καταστατικό.

Σε κάθε περίπτωση, το μειωμένο μετοχικό κεφάλαιο πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο επιτρεπτό όριο που προβλέπεται κάθε φορά για τις ανώνυμες εταιρίες.

3.5 Απόσβεση Μετοχικού Κεφαλαίου

Απόσβεση μετοχικού κεφαλαίου είναι η απόδοση στους μετόχους μέρους ή ολόκληρης της ονομαστικής αξίας των μετοχών μέσω της διάθεσης κερδών ή με ανάλωση αποθεματικού το οποίο έχει σχηματιστεί ειδικά για αυτό το λόγο (Λεοντάρης, 2002). Πολλές φορές η διαδικασία αυτή ονομάζεται απόδοση μετοχικού κεφαλαίου και όχι απόσβεση καθώς πρόκειται για απόδοση – επιστροφή των ποσών που είχαν καταβάλλει αρχικά οι μέτοχοι.

Πρακτικά η απόσβεση γίνεται με την καταβολή στους μετόχους το σύνολο ή μέρος της ονομαστικής αξίας των μετοχών τους. Οι μέτοχοι των οποίων οι μετοχές έχουν αποσβεσθεί, διατηρούν τα δικαιώματα τους πλην της επιστροφής της εισφοράς τους και της λήψεως του πρώτου μερίσματος. Άρα εξακολουθούν να είναι μέτοχοι της εταιρίας αλλά με περιορισμένα δικαιώματα. Για το λόγο αυτό, πλέον επιστρέφονται στην εταιρία οι μετοχές που αποσβέστηκαν και διανέμονται μετοχές επικαρπίας. Οι μετοχές επικαρπίας διατηρούν όλα τα προνόμια των κοινών μετοχών εκτός από τη συμμετοχή στη διανομή του μετοχικού κεφαλαίου κατά την εκκαθάριση της εταιρίας και του πρώτου μερίσματος. Οι μετοχές επικαρπίας καταχωρούνται σε λογαριασμούς τάξεως.

ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

1) Για ορισμένο αριθμό μετοχών κάθε χρόνο, που ορίζονται με κλήρωση. Για το σκοπό αυτό διατίθεται ανάλογο μέρος από τα καθαρά κέρδη της ίδιας ή προηγούμενης χρήσης που δεν έχουν διανεμηθεί. Οι κάτοχοι των μετοχών που κληρώθηκαν για απόσβεση παραδίδουν τις μετοχές στην εταιρία και τους επιστρέφεται η ονομαστική τους αξία και παράλληλα τους δίδεται ίσος αριθμός μετοχών επικαρπίας.

Έστω ανώνυμη εταιρία που έχει μετοχικό κεφάλαιο 60.000 Ευρώ διαιρεμένο σε 5.000 μετοχές των 12 ευρώ έκαστη. Η εταιρία αυτή προβαίνει στην απόσβεση

μέρους του μετοχικού κεφαλαίου, που αντιστοιχεί σε 500 μετοχές, με διάθεση ανάλογου ποσού από τα καθαρά κέρδη της χρήσεως. Οι λογιστικές εγγραφές που πρέπει να καταχωρηθούν παρουσιάζονται παρακάτω.

88	ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		6.000	
88.00	Καθαρά Κέρδη Χρήσης			
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ			6.000
53.16	Μετ. προς Απόσβεση			
Αξία μετοχών για απόσβεση				
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ		6.000	
53.16	Μετ. προς Απόσβεση			
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			6.000
38.00	Ταμείο			
Καταβολή ονομαστικής αξίας μετοχών				
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		6.000	
40.00	Καταβεβλημένο Μ.Κ.			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			6.000
40.04	Αποσβεσμένο Μ.Κ.			

Συνεπώς, η συνολική αξία του μετοχικού κεφαλαίου δεν μεταβάλλεται.

2) Για σχηματισμό ειδικού αποθεματικού με σκοπό την εφάπαξ απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου. Όπως είναι αντιληπτό, για την πραγματοποίηση αυτής της περίπτωσης το αποθεματικό πρέπει να φτάσει το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου προς απόσβεση. Στο προηγούμενο παράδειγμα απόσβεσης μετοχικού κεφαλαίου, οι λογιστικές εγγραφές θα είχαν ως εξής εάν η απόσβεση γινόταν μέσω του ειδικού αποθεματικού:

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ		6.000	
41.04	Ειδικά Αποθεματικά			
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ			6.000
53.16	Μετ. προς Απόσβεση			
Αξία μετοχών για απόσβεση				
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ		6.000	

53.16	Μετ. προς Απόσβεση			
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			6.000
38.00	Ταμείο			
Καταβολή ονομαστικής αξίας μετοχών				
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ		6.000	
40.00	Καταβεβλημένο Μ.Κ.			
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ			6.000
40.04	Αποσβεσμένο Μ.Κ.			

ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕ ΕΞΑΓΟΡΑ ΜΕΤΟΧΩΝ

Η εξαγορά πρέπει να αναφέρεται ρητά στο καταστατικό της εταιρίας. Ο τρόπος αυτός είναι αρκετά προσφιλής καθώς οι εξαγοραζόμενες μετοχές δεν αντικαθίσταται από μετοχές επικαρπίας και συνήθως η εξαγορά γίνεται με τιμή κατώτερη της ονομαστικής με αποτέλεσμα η εταιρία να πραγματοποιεί κέρδος.

3.6 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Ο σχηματισμός των αποθεματικών είναι υποχρεωτικός στις ανώνυμες εταιρίες (Μακρυγιωργάκης, 2002). Η κύρια πηγή προέλευσης των αποθεματικών είναι τα κέρδη της εταιρίας. Όπως, έχει ήδη αναφερθεί, τα αποθεματικά εμφανίζονται στο παθητικό όπως και τα κεφάλαια της εταιρίας. Σκοπός σχηματισμού των αποθεματικών είναι η εξασφάλιση της ακεραιότητας του κεφαλαίου, εξασφάλιση από απρόβλεπτες ζημιές, ενίσχυση της εμπιστοσύνης των τρίτων προς την εταιρία, εξασφάλιση κερδών προς διανομή και ενίσχυση της ρευστότητας της εταιρίας.

Τα αποθεματικά διακρίνονται ανάλογα με το σκοπό του σχηματισμού τους. Δηλαδή εάν έχουν σχηματιστεί για την αντιμετώπιση πιθανών ζημιών και δαπανών ή εάν έχουν σχηματιστεί για την εξυπηρέτηση ενός συγκεκριμένου σκοπού. Επίσης, ο σχηματισμός ορισμένων αποθεματικών είναι υποχρεωτικός από σχετικό νόμο ενώ κάποια άλλα αποθεματικά σχηματίζονται με πρωτοβουλία της εταιρίας. Επίσης, ορισμένα αποθεματικά σχηματίζονται τακτικά και ορισμένα έκτατα με την ευκαιρία κάποιου γεγονότος. Τακτικό είναι το απόθεμα το οποίο προβλέπεται από το

καταστατικό της εταιρίας και επαναλαμβάνεται κάθε χρήση που η εταιρία εμφανίζει κέρδη. Από τα καθαρά κέρδη υποχρεωτικά παρακρατείται 5% για το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού πριν την διανομή μερίσματος. Η παρακράτηση για το τακτικό αποθεματικό παύει να υλοποιείται όταν το ύψος του ανέλθει στο 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου.

Στην κατηγορία των αποθεματικών εντάσσεται και η διαφορά υπέρ το άρτιο σε περίπτωση που εκδοθούν μετοχές με τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική τους.

3.6.1 Λογιστική Απεικόνιση Αποθεματικών

Όταν ο σχηματισμός αποθεματικών γίνεται στο τέλος της λογιστικής χρήσης από τα καθαρά κέρδη τότε καταχωρείται η εξής εγγραφή:

88	ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		1.000	
88.00	Καθαρά Κέρδη Χρήσης			
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			1.000
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			
Σχηματισμός ειδικού αποθεματικού				

Όταν χρησιμοποιείται αποθεματικό για την κάλυψη κάποιας ζημιάς τότε καταχωρείται η παρακάτω εγγραφή:

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ		1.000	
41.02	ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ			
88	ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ			1.000
88.04	Ζημιές Προηγούμενων Χρήσεων προς κάλυψη			
Κάλυψη συσσωρευμένων ζημιών				

Όταν τα αποθεματικά επενδύονται όπως παραδείγματος χάριν στην αγορά νέων χρεογράφων τότε λαμβάνει χώρα η εξής λογιστική εγγραφή.

18	ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ		1.000	
18.01	Συμμετοχές σε λοιπές επιχ. Μετοχές εταιρίας Α			
18.01.90	επένδυσης ειδικού αποθεματικού			
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			1.000
38.00	Ταμείο			
Αγορά μετοχών εταιρίας Α με επένδυση αποθεματικού				

Παραμένει και ο λογαριασμός του σχετικού αποθεματικού στο παθητικό. Έτσι, ο μεν λογαριασμός του παθητικού δείχνει το ύψος του αποθεματικού ενώ ο λογαριασμός του ενεργητικού δείχνει που και πως επενδύθηκαν αυτά τα χρήματα.

3.7 Ισολογισμός

3.7.1 Εταιρική Χρήση

Η λογιστική χρήση περιλαμβάνει δωδεκάμηνο χρονικό διάστημα. Αυτό συνήθως ορίζεται 01/01 έως 31/12 ή 01/07 έως 30/06 του επόμενου έτους. Η πρώτη και η τελευταία λογιστική χρήση της ανώνυμης εταιρίας μπορεί να διαφέρουν από το δωδεκάμηνο. Να σημειωθεί ότι η ημερομηνία κλεισίματος της χρήσης αναφέρεται ρητά στο καταστατικό της εταιρίας. Τα ανωτέρω προκύπτουν από συνδυασμό των νόμων 2190/20, 2238/94 και 26 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

3.7.2 Απογραφή

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του Κ.Β.Σ., απογραφή είναι η καταμέτρηση, αποτίμηση και λεπτομερής καταγραφή όλων των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας την ημερομηνία λήξης της χρήσης και ονομάζεται απογραφή λήξης. Συνεπώς, απογράφονται όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού

ανεξαρτήτως της τοποθεσίας τους. Η μέθοδος της αποτίμησης τους υποχρεωτικά είναι ίδια και σταθερή σε κάθε χρήση.

Η πρώτη απογραφή καταχωρείται αμέσως μετά τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας και ονομάζεται απογραφή ενάρξεως. Για τις επόμενες χρήσεις ως απογραφή ενάρξεως θεωρείται η απογραφή λήξης της προηγούμενης χρήσης.

Η καταχώρηση της απογραφής μπορεί να καταγραφεί είτε στο βιβλίο απογραφών - ισολογισμών ή σε θεωρημένες καταστάσεις. Οι θεωρημένες καταστάσεις χρησιμοποιούνται υποχρεωτικά από τα υποκαταστήματα τα οποία δεν εξάγουν αυτοτελώς λογιστικό αποτέλεσμα.

Η μη καταγραφή της απογραφής ή η λανθασμένη καταγραφή της συνεπάγονται εξωλογιστικό προσδιορισμό του αποτελέσματος.

Όσον αφορά τη διαδικασία της απογραφής, θεωρητικά πρέπει να πραγματοποιηθεί την τελευταία ημέρα της λογιστικής χρήσης. Πρακτικά, αυτό δεν είναι εφικτό ιδιαίτερα σε εταιρίες με πολλά προϊόντα και αποθέματα. Γι' αυτό το λόγο, η καταγραφή της απογραφής ξεκινάει πριν τη λήξη της χρήσης και συνεχίζεται για αρκετές ημέρες μετά το πέρας αυτής. Φυσικά, όμως, λαμβάνονται υπόψη όλες οι αγορές και οι πωλήσεις των προϊόντων έτσι ώστε να γίνει η προσαρμογή στα πλαίσια της τελευταίας ημέρας της λογιστικής χρήσης (Κοντάκος, 2006).

3.7.3 Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της Ανώνυμης Εταιρίας

Στο άρθρο 42^α του Ν. 2190/20 ορίζεται ότι οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της ανώνυμης εταιρίας είναι:

- 1) ο ισολογισμός
- 2) τα αποτελέσματα χρήσης
- 3) ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων
- 4) το προσάρτημα

Οι παραπάνω λογιστικές καταστάσεις συντάσσονται σύμφωνα με τα υποδείγματα του Ε.Γ.Λ.Σ. από όλες τις εταιρίες που διατηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας ανεξάρτητα από το ύψος του ετήσιου κύκλου εργασιών. Την ευθύνη για τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων έχει το διοικητικό συμβούλιο. Επίσης, το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει την ετήσια έκθεση της εταιρίας που περιλαμβάνει

στοιχεία και πληροφορίες για την οικονομική της θέση και υποβάλλεται στη γενική συνέλευση.

Οι μεγάλου μεγέθους ανώνυμες εταιρίες τηρούν κάποια από τα παρακάτω στοιχεία σύμφωνα με τον Ν. 2190/20:

- 1) το σύνολο του ενεργητικού τους υπερβαίνει 1.500.000€
- 2) ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει 3.000.000€
- 3) ο μέσος όρος προσωπικού υπερβαίνει τα 50 άτομα

Οι μεγάλου μεγέθους ανώνυμες εταιρίες υποχρεούνται από το νόμο να ορίζουν ελεγκτές από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών για τον έλεγχο της ορθότητας των οικονομικών τους καταστάσεων. Οι μικρού μεγέθους ανώνυμες μπορούν εθελοντικά να καλέσουν κάποιο μέλος από το Σ.Ο.Ε. για έλεγχο.

Όσον αφορά την εκκαθάριση, οι υπό εκκαθάριση ανώνυμες εταιρίες υποχρεούνται να καταγράψουν απογραφή και να δημοσιεύσουν ισολογισμό αμέσως μετά την ανάληψη καθηκόντων από τους εκκαθαριστές. Η ίδια υποχρέωση ισχύει να ισχύει και στη λήξη της εκκαθάρισης καθώς και στο τέλος της δωδεκάμηνης διαχειριστικής περιόδου εφόσον η εκκαθάριση διαρκεί περισσότερο από ένα έτος.

Όπως ορίζει ο Ν. 2190/20, για να ληφθεί από τη γενική συνέλευση των μετόχων έγκυρη απόφαση επί των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πρέπει να έχουν υπογραφεί από τον πρόεδρο ή αναπληρωτή του διοικητικού συμβουλίου, τον διευθύνοντα σύμβουλο και από τον υπεύθυνο για τη διεύθυνση του λογιστηρίου. Να σημειωθεί ότι η εποπτεύουσα αρχή δεν δέχεται υπογραφή του ισολογισμού από λιγότερα των τριών προσώπων. Γι' αυτό το λόγο όταν η ιδιότητα του ενός προσώπου συμπίπτει με το πρόσωπο της άλλης τότε ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο ένα τρίτο πρόσωπο- μέλος του. Σε περίπτωση που κάποιο από αυτά τα τρία πρόσωπα διαφωνούν ως προς την ορθότητα των λογιστικών καταστάσεων τότε οφείλουν να εκθέσουν τις αντιρρήσεις τους αυτές εγγράφως στη γενική συνέλευση των μετόχων. Αρχικά, λοιπόν, οι οικονομικές καταστάσεις εγκρίνονται από το διοικητικό συμβούλιο και στη συνέχεια από τη γενική συνέλευση.

3.8 Τα Κέρδη της Ανώνυμης Εταιρίας

Τα κέρδη της ανώνυμης εταιρίας έχουν προορισμό να διανεμηθούν στους μετόχους της (Αληφαντής, 2002). Δεν είναι, όμως, σπάνιο το φαινόμενο να παραμένουν στην εταιρία για τη χρησιμοποίηση τους στο σχηματισμό αποθεματικών. Τα κέρδη που δεν διανέμονται και παραμένουν στον ισολογισμό στο τέλος της χρήσης ως «κέρδη εις νέον» αποτελούν ένα ακόμα τρόπο αναχρηματοδότησης της ανώνυμης εταιρίας.

Από φορολογική σκοπιά, τα κέρδη διακρίνονται σε μικτά και καθαρά. Τα μικτά κέρδη προκύπτουν από τα οργανικά έσοδα εταιρίας μείον των οργανικών εξόδων. Τα καθαρά κέρδη προκύπτουν εάν στα μικτά κέρδη προσθέσουμε όλα τα ανόργανα έσοδα και αφαιρέσουμε όλα ανόργανα έξοδα. Η διάκριση αυτή δεν γίνεται μόνο για φορολογικούς λόγους καθώς από τα μικτά κέρδη προέρχονται πληροφορίες για την αποδοτικότητα και το κόστος παραγωγής των προϊόντων.

Τα κέρδη των ανώνυμων εταιριών φορολογούνται στο σύνολο τους και με συντελεστή που διαφέρει εάν είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ ή όχι. Επίσης, τα εισοδήματα της εταιρίας από συμμετοχές σε άλλες εταιρίες, των οποίων τα κέρδη έχουν φορολογηθεί, αφαιρούνται από τα καθαρά κέρδη έτσι ώστε να μην φορολογηθούν για δεύτερη φορά

Τα κέρδη προς διάθεση προκύπτουν από το υπόλοιπο των κερδών που μένει μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος. Γι' αυτό το λόγο, με την επιβολή φόρου στο σύνολο των κερδών, εξαντλείται και η φορολογική υποχρέωση των μετόχων ως προς τα εισοδήματά αυτά.

3.9 Διάθεση Κερδών Ανώνυμης Εταιρίας

Η νομοθεσία ορίζει ότι τα κέρδη προς διάθεση λαμβάνονται μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος. Η διάθεση των καθαρών κερδών της ανώνυμης εταιρίας ορίζεται σαφώς από τον Ν. 2190/20. Έτσι, είναι υποχρεωτική η παρακράτηση 5% των κερδών για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Όταν το τακτικό αποθεματικό υπερβεί το 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου, παύει να είναι σε ισχύ αυτή η υποχρέωση. Επιπλέον, από τα καθαρά κέρδη αφαιρείται τουλάχιστον 6% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου για την καταβολή του πρώτου μερίσματος. Σε περίπτωση που υπάρχει υπόλοιπο κερδών τότε αυτό τακτοποιείται σύμφωνα με τους ορισμούς του καταστατικού.

Η γενική συνέλευση των μετόχων μπορεί να αποφασίσει ομόφωνα τη χρησιμοποίηση του συνόλου των κερδών της χρήσεως μετά το σχηματισμό του τακτικού αποθεματικού για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Σε καμία περίπτωση, όμως, η γενική συνέλευση δεν έχει το δικαίωμα να αποφασίσει τη μη διανομή των κερδών στους μετόχους για τις επόμενες χρήσεις.

Σε περίπτωση που η ανώνυμη εταιρία εμφανίζει ζημίες τότε δεν πραγματοποιείται διανομή κερδών καθώς δεν υπάρχουν. Επιπλέον, όταν εμφανίζονται ζημίες προηγούμενων χρήσεων μεταφερόμενες εις νέο τότε καλύπτεται πρώτα η ζημία και έπειτα γίνεται διανομή κερδών εφόσον έχουν απομείνει. Δεν επιτρέπεται διανομή κερδών σε περίπτωση που τα ίδια κεφάλαια είναι μικρότερα από το μετοχικό κεφάλαιο προσαυξημένο με τα αποθεματικά. Ακολουθεί παράδειγμα για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω.

Έστω ότι την τελευταία ημέρα της χρήσης, η ανώνυμη εταιρία εμφανίζει την εξής εικόνα:

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Καταβεβλημένο Μ.Κ. 60.000€ (20.000 μετοχές X 3€)

Τακτικό Αποθεματικό 5.000€

Ειδικό αποθεματικό για κάλυψη ζημιών 3.000€

Αποτελέσματα εις νέο 35.000€

Κέρδη Χρήσης 1.500€

Ζημίες προηγούμενων χρήσεων 20.000€

Συνεπώς το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων είναι 24.500€. Η εταιρία αυτή κατά τη συγκεκριμένη χρήση δεν μπορεί να διανέμει κέρδη καθώς το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της είναι μικρότερο από το μετοχικό της κεφάλαιο προσαυξημένο με τα αποθεματικά τα οποία εκ του νόμου δεν είναι για διανομή.

Όσον αφορά τη διανομή του προσωρινού μερίσματος επιτρέπεται μόνο εφόσον είκοσι τουλάχιστον ημέρες πριν δημοσιευθεί σε μια ημερήσια εφημερίδα και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως λογιστική κατάσταση περί εταιρικής περιουσίας, η οποία έχει υποβληθεί και στην εποπτεύουσα αρχή. Ως πρώτο μέρισμα διανέμεται το μεγαλύτερο από το 6% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου ή το 35% των καθαρών κερδών μετά τη παρακράτηση του ποσού για σχηματισμό τακτικού αποθεματικού.

Εικονικά κέρδη ονομάζονται τα ποσά τα οποία διανέμονται στους μετόχους κατά παράβαση των παραπάνω νόμων. Εάν αποδειχθεί ότι οι μέτοχοι που τα έλαβαν γνώριζαν ότι η διανομή δεν ήταν σύμφωνη με το νόμο, τότε είναι υποχρεωμένοι να τα επιστρέψουν (Αληφαντής, 2002).

3.10 Λογιστική Διάθεσης Κερδών

Τα βασικά βήματα για τη διάθεση των κερδών και τη σύνταξη του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων είναι τα ακόλουθα (Μακρυγιωργάκης, 2002):

- 1) Κράτηση φόρου εισοδήματος
- 2) Κράτηση για τακτικό αποθεματικό
- 3) Διανομή πρώτου μερίσματος
- 4) Κράτηση αποθεματικού για ίδιες μετοχές
- 5) Διάθεση υπολοίπου για δεύτερο μέρισμα, αμοιβή διοικητικού συμβουλίου, ειδικά αποθεματικά κ.α. η οποία θα πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το καταστατικό της κάθε ανώνυμης εταιρίας.

Έστω μια ανώνυμη εταιρία η οποία έχει καταβεβλημένο Μ.Κ. 400.000€, προκαταβολή φόρου 7.000€ και την τελευταία ημέρα της χρήσης εμφανίζει:

- 1) καθαρά κέρδη χρήσης 90.000€
- 2) μερίσματα από συμμετοχή σε άλλη Α.Ε. 10.000€
- 3) έσοδα από τόκους σε τράπεζες 1.000€

4) λογιστικές διαφορές 5.000€

Η γενική συνέλευση αποφάσισε:

- 1) να παρακρατηθεί το ελάχιστο νόμιμο για τακτικό αποθεματικό
- 2) καταβολή αμοιβών στο Δ.Σ. 2.000€
- 3) το υπόλοιπο των κερδών να μεταφερθεί εις νέο

Η διαδικασία πριν τη σύνταξη του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων εάν ο συντελεστής φόρου είναι 26% έχει ως εξής:

Κέρδη μετά φόρων & τακτικού αποθεμ.	
Καθαρά Κέρδη	90.000€
- Φόρος (90.000*26%)	23.400€
- Τακτικό Αποθεματικό (66.600*5%)	3.330€
Υπόλοιπο Κερδών	63.270€

Η παρακράτηση για το Α' μέρισμα θα γίνει σύμφωνα με το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και όχι από τα κέρδη μετά την τακτοποίηση του τακτικού αποθεματικού καθώς $400.000 * 6\% = 24.000 > 63.270 * 0,35 = 22.144,50\text{€}$

Α' Μέρισμα	
Ποσό για Α' μέρισμα	24.000€
- Φόρος (24.000*26%)	6.240€
Α' Μέρισμα	17.760€

Διανεμόμενα Κέρδη	
Α' μέρισμα	17.760€
Αμοιβή Δ.Σ.	2.000€
Διανεμόμενα Κέρδη	19.760€
Υπολογισμός φορολογητέων κερδών	
Καθαρά Κέρδη	90.000€
+ Λογιστικές διαφορές	5.000€
Σύνολο Δηλωθέντων κερδών	95.000€
- Μερίσματα από άλλες ΑΕ	10.000€
- Τόκοι Καταθέσεων	1.000€
+έσοδα που αναλογούν στα διαν/να κερδη (1.000*19.760/90.000)	219,55€
+ αναλογών φόρος (219,55*26%/74%)	77,14€
Σύνολο φορολογητέων κερδών	94.296,69€

Οπότε ο συνολικός φόρος είναι $94.296,69 * 26\% = 24.517,14\text{€}$ και ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
88.00	Καθαρά Κέρδη Χρήσης	90.000€
88.08	- Φόρος Εισοδήματος	24.517,14€
	Υπόλοιπο Κερδών προς Διάθεση	65.482,86€
Η διάθεση των αποτελεσμάτων έχει ως εξής:		
41.02	Τακτικό αποθεματικό	3.330€
53.01	Α' Μέρισμα	17.760€
41.08	Αφορολόγητα Αποθεματικά	
41.08.01	Αποθεματικά από Έσοδα που Φορολογήθηκαν με ειδικό τρόπο (1000-219,55-77,14)	703,31€
53.08	Δικαιούχοι Αμοιβών	
53.08.00	Αμοιβή ΔΣ	2.000€
42.00	Κέρδη εις Νέο	41.689,55€

Στη συνέχεια ακολουθούν οι σχετικές με τη διάθεση κερδών ημερολογιακές εγγραφές.

88	ΑΠΟΤΕΛ. ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		24.517,14	
88.08	Φόρος Εισοδήματος	24.517,14		
54	ΥΠΟΧΡ. ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ			24.517,14
54.07	Φόρος Εισοδήματος Φορολογητέων Κερδών	24.517,14		
Φόρος Εισοδήματος				
88	ΑΠΟΤΕΛ. ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		90.000	
88.00	Καθαρά Κέρδη Χρήσης	90.000		
88	ΑΠΟΤ. ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ			90.000
88.08	Φόρος Εισοδήματος	24.517,14		
88.99	Κέρδη προς Διάθεση	65.482,86		
Μεταφορά στον 88.08 για εξίσωση				
54	ΥΠΟΧΡ. ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ		24.517,14	
54.07	Φόρος Εισοδήματος Φορολογητέων Κερδών	24.517,14		
54	ΥΠΟΧΡ. ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ			24.517,14
54.08	Λογ. Εκκαθ. Φ-Τ ετήσιας δηλ. φόρου εισοδ.	24.517,14		
Μεταφορά στον 54.08 για εξίσωση				
88	ΑΠΟΤ. ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		65.482,86	
88.99	Κέρδη προς διάθεση	65.482,86		
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ			4033,31
41.02	Τακτικό Αποθεματικό	3.330		
41.08	Αποθ. από έσοδα που φορολ. αυτοτ.	703,31		
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			19.760
53.01	Μερίσματα Πληρωτέα	17.760		
53.08	Δικ/χοι Αμοιβών	2.000		
53.08.00	Αμοιβές μελών Δ.Σ.	2.000		
42	ΑΠΟΤΕΛ. ΕΙΣ ΝΕΟ			41.689,55

42.00	Υπόλ. Κεδρών εις Νέο	41.689,55		
Διάθεση Κερδών όπως ο Πίνακας Διάθεσης Αποτ.				

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – Τρόποι Διάσπασης & Απορρόφησης Ανώνυμης Εταιρίας

4.1 Λύση & Εκκαθάριση Ανώνυμης Εταιρίας

Η έννοια της διάσπασης καθώς και οι κανόνες που τη διέπουν ορίζονται ρητά στον Ν. 2190/20.

Η λύση μιας ανώνυμης εταιρίας έχει σκοπό τον τερματισμό της μέσω της διακοπής της δραστηριότητας της. Η λύση μπορεί να επέλθει λόγω:

- 1) Λήξης της ζωής σύμφωνα με το καταστατικό της
- 2) Οποιοδήποτε λόγο αναφέρει το καταστατικό της
- 3) Εκπλήρωσης ή αδυναμίας εκπλήρωσης του σκοπού της
- 4) Κήρυξης σε πτώχευση
- 5) Μείωσης των ιδίων κεφαλαίων στο μισό του μετοχικού
- 6) Αδυναμίας αναπροσαρμογής του μετοχικού κεφαλαίου αν αλλάξει με νόμο το ελάχιστο όριο
- 7) Ανάκλησης της υπουργικής απόφασης για έγκριση της σύστασης της
- 8) Απόφασης γενικής συνέλευσης με εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία

Τη λύση κάθε ανώνυμης εταιρίας ακολουθεί πάντα η εκκαθάριση εκτός από την περίπτωση πτώχευσης και διάσπασης (Σακέλης, 2002). Η εκκαθάριση αρχίζει την ημέρα που οριστικοποιείται η λύση της. Η γενική συνέλευση υποχρεούται να ορίσει τους εκκαθαριστές οι οποίοι αντικαθιστούν το διοικητικό συμβούλιο. Αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους, οι εκκαθαριστές συντάσσουν τον αρχικό ισολογισμό εκκαθάρισης ο οποίος θα δημοσιευθεί. Η ανώνυμη εταιρία πλέον λειτουργεί μόνο για τις ανάγκες της εκκαθάρισης. Στο τέλος της εκκαθάρισης συντάσσεται ο τελικός ισολογισμός εκκαθάρισης ο οποίος θα δημοσιευθεί. Φυσικά, είναι υποχρεωτικό να υποβληθούν και οι τελευταίες περιοδικές και εκκαθαριστικές δηλώσεις Φ.Π.Α.

Σε περίπτωση που υπάρχουν προνομιούχες μετοχές και μετοχές επικαρπίας τηρείται προτεραιότητα. Προηγούνται οι προνομιούχες μετοχές, ακολουθούν οι κοινές μετοχές και ότι ποσό απομένει μοιράζεται εξίσου ανάμεσα στις προνομιούχες, τις κοινές και τις επικαρπίας (Μακρυγιωργάκης, 2002).

4.2 Εννοιολογικοί Προσδιορισμοί

Στην πορεία μιας επιχείρησης μπορεί να εμφανιστεί το ενδεχόμενο συγχώνευσης, διάσπασης, εξαγοράς ή μετατροπής της σε άλλου τύπου εταιρική επιχείρηση.

Η έννοια της διάσπασης των επιχειρήσεων προβλέπει την εισφορά από λειτουργούσα εταιρία τμημάτων της σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρία με την προϋπόθεση ότι το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο, μετά την εισφορά της απορροφούσας ή της συνιστώμενης νέας ανώνυμης εταιρίας, δεν θα είναι κατώτερο των 300.000€ (Σακέλης, 2002).

Στη διάσπαση μια ανώνυμη εταιρία λύεται αυτομάτως χωρίς να περάσει από διαδικασίες εκκαθάρισης και όλα τα περιουσιακά της στοιχεία μεταβιβάζονται σε άλλες υφιστάμενες. Φυσικά μεταβιβάζονται και όλες οι υποχρεώσεις σε τρίτους και γενικότερα όλα τα στοιχεία του παθητικού της. Μετά την ολοκλήρωση της διάσπασης, η διασπώμενη εταιρία παύει να υφίσταται.

Στη διάσπαση μιας ανώνυμης εταιρίας μπορεί να συντελέσουν διάφοροι λόγοι όπως:

- 1) Διαφωνίες μεταξύ των μετόχων
- 2) Ανάγκη διαχωρισμού διαφόρων τμημάτων μιας μεγάλης εταιρίας με σκοπό την καλύτερη και μεγαλύτερη αποδοτικότητα
- 3) Άσκηση αποτελεσματικής διαχείρισης
- 4) Διαχωρισμός μετόχων σε δυο ισοδύναμες δυνάμεις

4.3 Τρόποι Διασπάσεως

Η διάσπαση ανώνυμων εταιριών μπορεί να υλοποιηθεί με τους παρακάτω τρόπους (Λεοντάρης, 2002):

- 1) Διάσπαση με απορρόφηση. Σε αυτή τη περίπτωση μια ανώνυμη εταιρία (διασπώμενη) λύεται χωρίς τις διαδικασίες της εκκαθάρισης και μεταβιβάζει το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων και υποχρεώσεων σε άλλες ανώνυμες εταιρίες (επωφελούμενες). Όσον αφορά τους μετόχους της διασπώμενης τους αποδίδονται νέες εκδιδόμενες μετοχές από τις

επωφελούμενες εταιρίες. Ενδεχομένως, καταβάλλεται ένα χρηματικό ποσό σε μετρητά για συμψηφισμό μετοχών που δικαιούνται.

- 2) Διάσπαση με σύσταση νέων εταιριών. Η περίπτωση αυτή δεν διαφέρει κατά πολύ από την προηγούμενη. Με τη διαφορά ότι οι επωφελούμενες εταιρίες συνιστώνται ταυτόχρονα.
- 3) Διάσπαση με απορρόφηση και σύσταση νέων εταιριών. Η εταιρία λύεται χωρίς να ακολουθήσει τις διαδικασίες εκκαθάρισης και μεταβιβάζει μερικώς σε άλλες υφιστάμενες (επωφελούμενες με απορρόφηση) και μερικώς σε άλλες ανώνυμες εταιρίες που συνιστώνται ταυτόχρονα (επωφελούμενες με σύσταση) όλο το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων και υποχρεώσεων. Οι μέτοχοι της διασπώμενης εταιρίας λαμβάνουν νέες εκδιδόμενες μετοχές από τις επωφελούμενες εταιρίες. Και σε αυτή τη περίπτωση, μπορεί να γίνει καταβολή χρηματικού ποσού για συμψηφισμό μετοχών.

Το χαρακτηριστικό όλων των τρόπων διασπάσεως είναι ότι η διασπώμενη εταιρία δεν ακολουθεί την εκκαθάριση αλλά περνάει απευθείας στο στάδιο της λύσης της. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, μετά την εισφορά των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της παύει να υφίσταται.

4.3.1 Διαφορά Διασπάσεως – Συγχωνεύσεως

Νομικά η διάσπαση μιας ανώνυμης εταιρίας μοιάζει με τη συγχώνευση. Στη διάσπαση μια ανώνυμη εταιρία απορροφάται από δυο ή περισσότερες εταιρίες ενώ στη συγχώνευση μια υφιστάμενη ανώνυμη εταιρία απορροφά μια ή περισσότερες εταιρίες. Κατά τη συγχώνευση με απορρόφηση η περιουσία της απορροφούμενης εταιρίας δεν διασπάται αλλά μεταβιβάζεται ως ενιαίο σύνολο. Αντίθετα, στη διάσπαση η περιουσία της διασπώμενης εταιρίας διασπάται και μεταβιβάζεται σε δυο ή περισσότερες εταιρίες. Επιπλέον, στη συγχώνευση η εταιρία που απορροφά τις άλλες ανώνυμες εταιρίες υφίσταται και προϋπάρχει ήδη ενώ στη διάσπαση οι επωφελούμενες μπορεί να συνίσταται ταυτόχρονα.

4.4 Διάσπαση Ανώνυμης Εταιρίας με Απορρόφηση από άλλες Υφιστάμενες

Η διάσπαση με απορρόφηση συντελείται όταν (Λεοντάρης, 2002):

- 1) Υφίσταται ανώνυμη εταιρία η οποία διασπάται εξαφανιζόμενη ως νομικό πρόσωπο. Η εταιρία αυτή λύεται χωρίς να γίνει εκκαθάριση καθώς η περιουσία της μεταβιβάζεται σε άλλες εταιρίες (επωφελούμενες).
- 2) Οι επωφελούμενες εταιρίες υφίστανται ήδη κατά τη περίοδο της διάσπασης.
- 3) Η διασπώμενη εταιρία μεταβιβάζει όλη την περιουσία της και τις υποχρεώσεις της στις επωφελούμενες εταιρίες. Δηλαδή μεταβιβάζεται το σύνολο του ενεργητικού και του παθητικού.
- 4) Οι επωφελούμενες εταιρίες εκδίδουν νέες μετοχές καθώς έχει αυξηθεί το μετοχικό τους κεφάλαιο. Από αυτές τις νέες μετοχές, ένα μέρος λαμβάνουν οι μέτοχοι της διασπώμενης εταιρίας. Σε περίπτωση που οι ανταλλασσόμενες μετοχές δεν βρίσκονται σε ακέραη αντιστοιχία, οι επωφελούμενες ανώνυμες εταιρίες υποχρεούνται να καταβάλλουν τη διαφορά έναντι χρηματικού ποσού. Το ποσό της καταβολής αυτής προσαυξημένο με την καθαρή ονομαστική αξία των νέων μετοχών δεν μπορεί να υπερβαίνει την καθαρή θέση της διασπώμενης εταιρίας. Εάν επιτρεπόταν, θα οδηγούσε σε έκδοση υπό το άρτιο γεγονός το οποίο απαγορεύεται από το νόμο. Επιπλέον, το ποσό που ενδεχομένως καταβάλλουν οι εταιρίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας των νεοεκδιδόμενων μετοχών.

4.4.1 Αποτελέσματα Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας με Απορρόφηση

Από τη χρονική στιγμή που καταχωρείται στο μητρώο ανώνυμων εταιριών το σχέδιο σύμβασης για τη διάσπαση ακολουθούν τα εξής στάδια (Λεοντάρης, 2002):

- 1) Μεταβιβάζεται το σύνολο της περιουσίας και των υποχρεώσεων της διασπώμενης εταιρίας στις επωφελούμενες με τη μορφή μεριδίων. Εάν στη σύμβαση διάσπασης δεν προβλέπεται η μεταβίβαση των στοιχείων του ενεργητικού της διασπώμενης εταιρίας, τα στοιχεία αυτά κατανέμονται μεταξύ όλων των επωφελούμενων εταιριών ανάλογα με την καθαρή θέση της εισφερόμενης περιουσίας σε κάθε μια από αυτές. Εάν στη σύμβαση διάσπασης δεν προβλέπεται η μεταβίβαση των στοιχείων του παθητικού της διασπώμενης εταιρίας, κάθε μια από

τις επωφελούμενες εταιρίες ευθύνεται εις ολόκληρο μέχρι του ύψους της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας σε αυτήν.

2) Οι μέτοχοι της διασπώμενης ανώνυμης εταιρίας γίνονται μέτοχοι μιας ή περισσότερων επωφελούμενων ανώνυμων εταιριών. Οι μέτοχοι αυτοί αποκτούν μετοχικά δικαιώματα στις επωφελούμενες εταιρίες και χάνουν τα δικαιώματα τους στην διασπώμενη εταιρία.

3) Η διασπώμενη εταιρία παύει να υφίσταται.

4) Οι δικαστικές εκκρεμότητες της διασπώμενης εταιρίας συνεχίζονται αυτοδικαίως από τις επωφελούμενες.

4.4.2 Ακυρότητα της Διάσπασης

Ακυρότητα της διάσπασης υφίσταται μετά από απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου εάν δεν τηρήθηκαν όλες οι νόμιμες διαδικασίες για τη διάσπαση όπως παραδείγματος χάριν καταχώρηση σύμβασης διασπάσεως στο μητρώο ανώνυμων εταιριών ή η απόφαση της γενικής συνέλευσης είναι άκυρη ή ακυρώσιμη.

4.5 Διάσπαση Ανώνυμων Εταιριών από Επωφελούμενες Μητρικές Εταιρίες

Σε περίπτωση που όλες οι μετοχές της διασπώμενης εταιρίας ανήκουν στις επωφελούμενες εταιρίες δεν είναι απαραίτητη η έγκριση για διάσπαση από τη γενική συνέλευση εάν:

- 1) Η δημοσίευση που επιβάλλει ο νόμος έχει υλοποιηθεί από όλες τις επωφελούμενες και τη διασπώμενη τουλάχιστον ένα μήνα πριν πραγματοποιηθεί η διάσπαση.
- 2) Όλοι οι μέτοχοι των εταιριών που λαμβάνουν μέρος στη διάσπαση ενημερωθούν τουλάχιστον ένα μήνα πριν τη διάσπαση.
- 3) Μέτοχοι της διασπώμενης εταιρίας, που κατέχουν τουλάχιστον το 5% του μετοχικού της κεφαλαίου, δεν ζητήσουν σύγκλιση της γενικής συνέλευσης περί της διασπάσεως.

4) Το διοικητικό συμβούλιο της διασπώμενης εταιρίας έχει ενημερώσει τα διοικητικά συμβούλια των επωφελούμενων εταιριών.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονισθεί ότι οι επωφελούμενη εταιρία δεν αυξάνει το μετοχικό της κεφάλαιο καθώς είναι μητρική εταιρία και κάτοχος του 100% των μετοχών της θυγατρικής υπό διάσπαση εταιρίας (Λεοντάρης, 2002).

4.6 Λογιστική Διαδικασία Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας

Η λογιστική διαδικασία περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

- 1) Προσδιορισμός υπεραξίας εκτιμήσεως και προσαρμογή των υπολοίπων των λογαριασμών της απορροφούμενης
- 2) Σύνταξη ισολογισμού απορροφούμενης εταιρίας
- 3) Φορολόγηση και διανομή κερδών
- 4) Καταγραφή απογραφής και ισολογισμού την ημερομηνία της απορρόφησης
- 5) Εγγραφή μεταβιβάσεως του ενεργητικού και του παθητικού στην απορροφούσα εταιρία
- 6) Εγγραφή μεταφοράς της καθαρής θέσης στους ατομικούς λογαριασμούς των μετοχών.

4.7 Διάσπαση με Σύσταση Νέων Ανώνυμων Εταιριών

Ο νόμος ορίζει ότι διάσπαση με σύσταση νέων εταιριών είναι η πράξη με την οποία η διασπώμενη εταιρία η οποία λύεται χωρίς εκκαθάριση μεταβιβάζει το σύνολο της περιουσίας της στις επωφελούμενες ανώνυμες εταιρίες που συνιστώνται ταυτόχρονα έναντι απόδοσης νέων εκδιδόμενων μετοχών από τις επωφελούμενες και ενδεχομένως καταβολή χρηματικού ποσού για συμψηφισμό.

4.8 Διάσπαση με Απορρόφηση & με Σύσταση Νέων Εταιριών

Ο νόμος ορίζει ότι διάσπαση με σύσταση νέων εταιριών είναι η πράξη με την οποία η διασπώμενη εταιρία η οποία λύεται χωρίς εκκαθάριση μεταβιβάζει το σύνολο της περιουσίας της μερικώς σε επωφελούμενες ανώνυμες εταιρίες που

συνιστώνται ταυτόχρονα και μερικώς σε υφιστάμενες ανώνυμες εταιρίες έναντι απόδοσης νέων εκδιδόμενων μετοχών από τις επωφελούμενες και ενδεχομένως καταβολή χρηματικού ποσού για συμψηφισμό.

4.9 Διαδικασία Διάσπασης Ανώνυμης Εταιρίας για όλες τις περιπτώσεις

Η διαδικασία της διασπάσεως περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- 1) Σχέδιο Σύμβασης – Έκθεση Διοικητικών Συμβουλίων των εταιριών που συμμετέχουν στη διάσπαση.

Το σχέδιο αυτό υποβάλλεται σε δημοσίευση καθώς καταχωρείται στο μητρώο ανώνυμων εταιριών από όλες τις συμμετέχουσες εταιρίες και ανακοινώνεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το διοικητικό συμβούλιο της κάθε συμμετέχουσας στη διάσπαση εταιρίας συντάσσει έκθεση προς τη γενική συνέλευση με την οποία εξηγεί και αιτιολογεί στους μετόχους της τα περί της διάσπασης.

- 2) Έκθεση Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.

Η επιτροπή αυτή καταρτίζεται μετά από αίτηση όλων των ανώνυμων εταιριών που συμμετέχουν στη διάσπαση. Η επιτροπή συντάσσει έκθεση προς τις γενικές συνελεύσεις αυτών των εταιριών η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών αυτών και σχολιασμός για το σχέδιο σύμβασης.

- 3) Δημοσίευση Σχεδίου Συμβάσεως της Διάσπασης.

Το σχέδιο σύμβασης υποχρεωτικά πρέπει να δημοσιευθεί σε μια οικονομική εφημερίδα, μέσα σε δέκα μέρες από την καταχώρηση στο μητρώο ανώνυμων εταιριών.

- 4) Απόφαση Γενικής Συνελεύσεως.

Μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω διαδικασιών συγκαλούνται οι γενικές συνελεύσεις όλων των εταιριών που συμμετέχουν στη διάσπαση και κάθε μια εγκρίνει το σχέδιο συμβάσεως όπως αυτό έχει τροποποιηθεί από την εποπτεύουσα αρχή μετά την κατάθεση του στο μητρώο ανώνυμων εταιριών.

- 5) Κατάρτιση Συμβάσεως Διάσπασης

Η κατάρτιση συμβάσεως διάσπασης πραγματοποιείται ενώπιον συμβολαιογράφου. Στη σύμβαση περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και τα

καταστατικά των επωφελούμενων εταιριών όπως προκύπτουν από τη διάσπαση. Στο συμβολαιογραφικό έγγραφο συμπεριλαμβάνεται και η υπεύθυνη δήλωση ότι δεν υπάρχουν αντιρρήσεις από τη μεριά των πιστωτών και ότι τυχόν αντιρρήσεις έχουν επιλυθεί με επαρκείς εγγυήσεις.

6) Έγκριση Συμβάσεως Διασπάσεως

Τέλος, δυο επικυρωμένα αντίγραφα του συμβολαιογραφικού εγγράφου διασπάσεως υποβάλλονται στην οικεία νομαρχία για έκδοση της εγκριτικής αποφάσεως. Η έγκριση παρέχεται εφόσον ελεγχθεί ότι τηρήθηκαν νομίμως όλες οι διαδικασίες για τη διάσπαση. Στη συνέχεια ακολουθεί δημοσίευση στο μητρώο των ανώνυμων εταιριών και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4.10 Φόρος Συγκέντρωσης Κεφαλαίου

Με τη διάσπασης μιας ανώνυμης εταιρίας συντελείται μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων της διασπώμενης εταιρίας προς τις επωφελούμενες. Στην περίπτωση που οι επωφελούμενες εταιρίες υφίστανται πριν την διάσπαση, συντελείται αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ενώ στη περίπτωση που η απορρόφηση συνδυάζεται με σύσταση νέων ανώνυμων εταιριών απλά υπάρχει σχηματισμός μετοχικού κεφαλαίου. Και οι δυο περιπτώσεις υπόκεινται στο φόρο συγκεντρώσεως κεφαλαίων ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή 1% στο σύνολο της αύξησης ή του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου της έκαστης επωφελούμενης ανώνυμης εταιρίας. Στην περίπτωση που η επωφελούμενη εταιρία είναι μητρική της διασπώμενης, δεν υφίσταται θέμα αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου οπότε δεν υπάρχει και θέμα φόρου συγκεντρώσεως κεφαλαίων.

Στις συγχωνεύσεις, για τον υπολογισμό του ανωτέρου φόρου αφαιρείται από τα μετοχικά κεφάλαια των επωφελούμενων εταιριών μέρος κατ' αναλογία του μετοχικού κεφαλαίου της διασπώμενης.

4.11 Συμβολαιογραφική Πράξη Διασπάσεως

Η διάσπαση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο το οποίο υπογράφεται στην περίπτωση της απορρόφησης από υφιστάμενες ανώνυμες εταιρίες από όλους

τους νόμιμους εκπροσώπους όλων των εταιριών που συμμετέχουν στη διάσπαση. Το ίδιο ισχύει και στη περίπτωση της διάσπασης με απορρόφηση και με σύσταση νέων ανώνυμων εταιριών. Στην περίπτωση, όμως, που η διάσπαση γίνει με απορρόφηση από ανώνυμες εταιρίες που ταυτόχρονα συνιστώνται, τότε το συμβολαιογραφικό έγγραφο υπογράφεται μόνο από τους νόμιμους εκπροσώπους της διασπώμενης εταιρίας.

Το συμβολαιογραφικό έγγραφο περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

1) Τα στοιχεία των εκπροσώπων της διασπώμενης εταιρίας καθώς και των επωφελούμενων που υπογράφουν τη συμβολαιογραφική πράξη και όλα τα σχετικά έγγραφα.

2) Το ιστορικό της διασπώμενης εταιρίας δηλαδή σύσταση με αριθμό συμβολαίου, ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση συστάσεως του καταστατικού και ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκαν το τελευταίο (ισχύον) διοικητικό συμβούλιο.

3) Τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων κατά χρονολογική σειρά περί διασπάσεως δηλαδή τον τρόπο διάσπασης, τον αριθμό των επωφελούμενων εταιριών, το χρόνο συντάξεως του ισολογισμού μετασχηματισμού, την παροχή εξουσιοδοτήσεως στα πρόσωπα που θα συντάξουν το σχέδιο της διάσπασης, την έκθεση αιτιολόγησης της διάσπασης και τα πρόσωπα που θα υπογράψουν τη πράξη διάσπασης.

4) Το ΦΕΚ και η ημερήσια οικονομική εφημερίδα που δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση της διάσπασης.

5) Ενδεχόμενες αντιρρήσεις από τους πιστωτές της διασπώμενης εταιρίας, ο τρόπος επίλυσης τους και οι εγγυήσεις που παρασχέθηκαν. Εάν δεν υπάρχουν τέτοιου είδους αντιρρήσεις, τότε οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποι της διασπώμενης εταιρίας υπογράφουν μια σχετική υπεύθυνη δήλωση.

6) Η γενική συνέλευση των μετόχων κατά την οποία εγκρίθηκε το σχέδιο διασπάσεως, η παροχή εξουσιοδότησης για τη διάσπαση σε συγκεκριμένα πρόσωπα και η απαλλαγή του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών της διασπώμενης εταιρίας από κάθε ευθύνη για το επόμενο χρονικό διάστημα μέχρι τη λύση.

7) Οι γενικές συνελεύσεις των μετόχων των υφιστάμενων επωφελούμενων ανώνυμων εταιριών κατά τις οποίες εγκρίθηκε το σχέδιο της διάσπασης και την απορρόφηση του αναλογούντος σε κάθε μια εταιρία μέρους των περιουσιακών στοιχείων της διασπώμενης.

8) Τα καταστατικά των ανώνυμων εταιριών που η σύσταση τους έγινε παράλληλα με τη διάσπαση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αληφαντής Γ. (2002). *Διανεμόμενα Κέρδη Α.Ε. & Ε.Π.Ε.*, Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ

Ηλιόκαυατος Δ. (2001). *Πρακτικός Οδηγός Α.Ε.*

Κοντάκος Α. (2006). *Γενική Λογιστική σε Ευρώ*, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ – ΠΑΡΙΚΟΣ

Λεοντάρης Μ. (2002). *Ανώνυμες Εταιρίες*, Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ

Λεοντάρης Μ. (2002). *Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση Εταιριών*, Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ

Μακρυγιωργάκης Μ. (2002). *Περιπτωσιολογικές Διερευνήσεις Εταιρικών Θεμάτων*, Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Σακέλλης Ε. (2002). *Συγχωνεύσεις, Διασπάσεις, Εξαγορές, Μετατροπές Εταιριών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεων*, Εκδόσεις ΒΡΥΚΟΥΣ